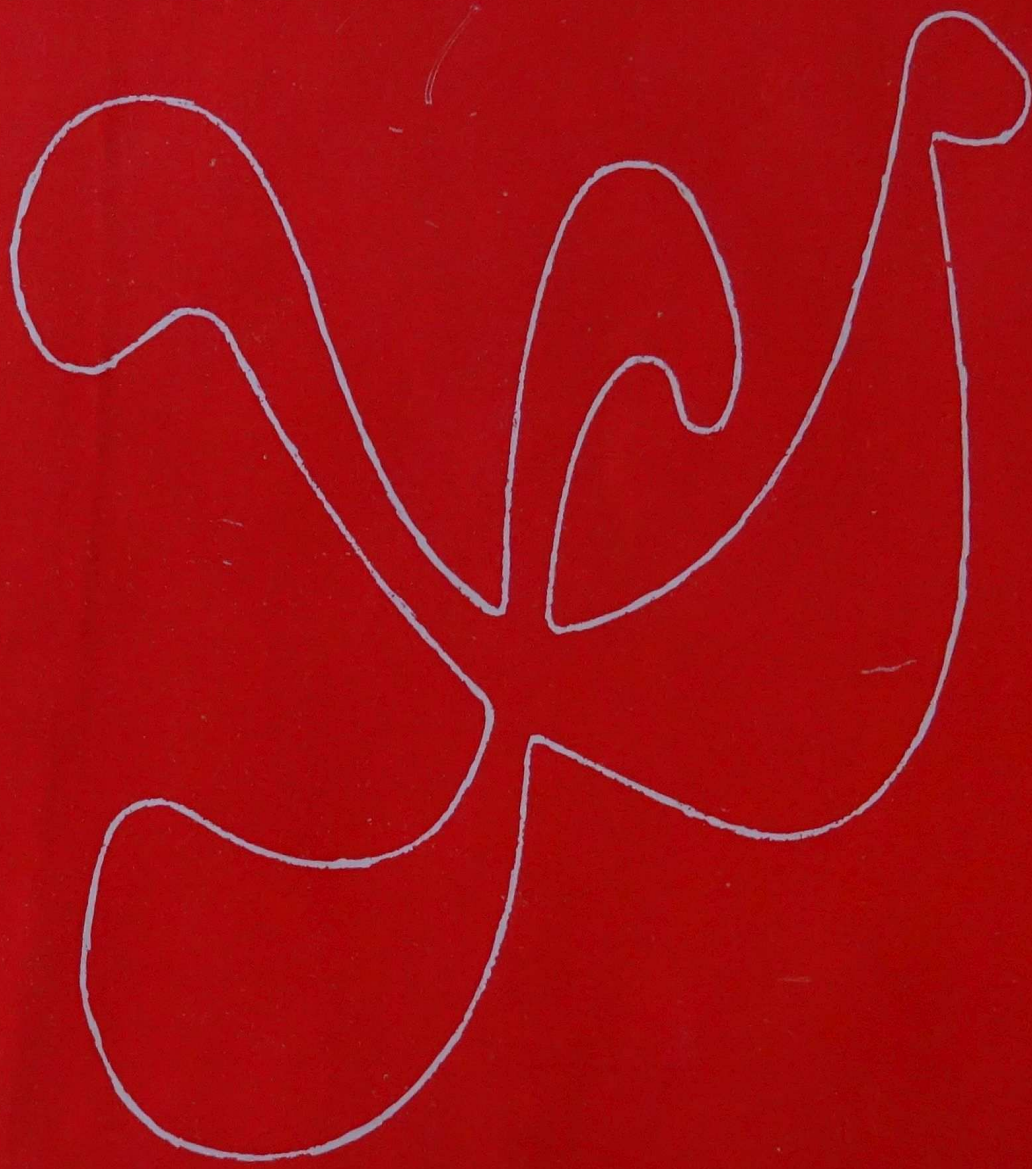

1-2

8

BULLETIN

PSYCHOLOG V ČESKOSLOVENSKU

ORGÁN ČSPS
SPS

ROČNÍK 12
1981
ČÍSLO 1—2

7.

MZK-PK Brno

3119671094

Bulletin Psychológ v Československu slúži pre internú potrebu členov a orgánov ČSPS. Uverejňuje príspevky, skúsenosti a poznatky týkajúce sa života ČSPS a SPS, práce psychologickéj profesie a členov spoločností ako aj anotácie knižných publikácií. Vychádzajú dve čísla ročne. Zaslané príspevky považuje redakcia za definitívne znenie, vyhradzuje si však právo redakčne ich upraviť. Rukopisy nevraciam. Žiadame prispievateľov, aby zohľadnili profiláciu časopisu. Príspevky posielajte dvojmo, gramaticky a jazykovo upravené, s maximálnym počtom opráv 5 na jednej strane, písané obriadok (30 riadkov na jednej strane).

Príspevky posielajte na adresu:

REDAKCIA BULLETINU PSYCHOLÓG V ČESKOSLOVENSKU

Psychologický ústav UK

ul. 29. augusta č. 5

811 08 Bratislava, tel.: 576-01

Redakčnú radu vedie: Doc. dr. Jozef Koščo, CSc.

Podpredseda: PhDr. Olga Kolaříková, CSc.

Členovia: dr. J. Ch. Raiskup, dr. J. Výrost, dr. R. Kohoutek, dr. S. Fraňková, DrSc., dr. J. Urbanová, CSc.

Výkonný redaktor: PhDr. Elena Hradiská (tel.: 31 40 86)

OBSAH

I. Z ODBORNÉHO ŽIVOTA

Na začiatok obdobia (D. Kováč)	5
Obsahová prestavba vysokoškolského štúdia a výchova psychológov (O. Kondáš)	6
Činnosť psychologickkej komisie Vedeckého kolégia pedagogiky a psychológie ČSAV (E. Mišovičová)	9

II. Z ČINNOSTI ČSPS A SPS

Správa o činnosti ČSPS pri ČSAV v roce 1981 (S. Fraňková)	12
Rámcový plán činnosti ČSPS na rok 1982 (S. Fraňková)	17
Správa o činnosti SPS pri SAV za rok 1981 (J. Müllner)	19
Na koho sa v SPS pri SAV obrátiť (J. Müllner)	21
Valašská oblastná skupina psychologické spoločnosti (J. Kudlová)	22
Seminár „Úlohy psychológie po XVI. zjazde KSČ“ (M. Musil)	23
Psychológia vo svete (M. Musil)	25
Pracovní skupina psychológie umění pri ČSPS ustavena (J. Viewegh)	26
Zakladá sa pracovná skupina psychológie tvorivosti (M. Jurčová, M. Musil, M. Zelina)	28
Máte problémy s terminológiou? (M. Musil)	31

III. Z NAŠICH PRACOVÍSK

Štvrtstoročie psychologickej starostlivosti o deti a mládež (L. Kamenčík)	33
Psychologický výskum na niektorých pracoviskách v NSR (O. Árochová)	35
Prvý postgraduál z poradenskej psychológie (E. Krajňaková)	38
Seminár „Psychický vývoj osobnosti a utvárení socialistického vedomí pri rozvoji aktívneho spoločenského jednaní (S. Fraňková)	39

IV. TRIBÚNA NÁZOROV, DISKUSÍ, KRITÍK

Prebytok psychológov — nedostatok psychológie? (J. Koščo)	41
---	----

V. PERSONÁLIE (JUBILEÁ)

Noví členovia	45
-------------------------	----

VI. KONGRESY, KONFERENCIE, SEMINÁRE

Sympóziu „Problémy osobnosti a jej rozvoja v podmienkach rozvinutej socialistickej spoločnosti“ (M. Bratská)	62
Informácia o seminári „Aktuálne metodologické problémy sociálno-psychologického výskumu“ (J. Výrost)	62
Dni výmeny skúseností (J. Senka)	63
Aktuálne problémy pedagogicko-psychologických poradní a špeciálnych výchovných zariadení (J. Antalová)	65
Valné zhromaždenia delegátov národných psychologických spoločností v Lipsku	

VII. ANOTÁCIE

I. Z ODBORNÉHO ŽIVOTA

NA ZAČIATOK OBDOBIA

Týmto číslom vnútroodborového periodika psychológov v ČSSR vstúpili sme (žiaľ, s istým časovým posuvom) do siedmej päťročnice. Jej globálne zámery i presné ciele vytýčili, ako vieme, XVI. zjazd KSČ a zjazd KSS. Československí psychológovia premietli strategické i aktuálne úlohy programu ekonomického a sociálneho rozvoja ČSSR za r. 1981—85 do špecifických úloh vlastnej odbornej práce v rôznych formách (napr. Štátne a rezortné plány výskumu) a pri rôznych príležitostiach (napr. na X. psychologických dňoch).

Čo je v spoločenskej požiadavke na našu prácu v tomto období najvýznamnejšie, možno vyjadriť azda aj jednou vetou. Je to zvýraznenie objektívneho rastu subjektívnych činiteľov v riadení spoločenských makroprocesov žiadúcim smerom. Rozumie sa, že kategória subjektívnych činiteľov je, vyjadrené zo systémového hľadiska, mnohoúrovňová a viacrozmerná. No my psychológovia sme oprávnení zdôrazniť, že východiskom všetkých subjektívnych činiteľov je človek, občan, konkrétna osobnosť. Od nej sa odvíja iniciatíva v užšie a širšie zacielenom konaní skupín i más, nakoniec i to, čo vyjadruje požiadavka zefektívniť a skvalitniť všetky stránky nášho života. A človek, ako dnes usudzujú aj iní, je vo svojej najvyššej úrovni predmetom psychologického skúmania i cieľom psychologického odbornopraktického pôsobenia. Práve preto možno v uvedených tézach vidieť výrazné otvorenie okolia, do ktorého by sme mali vstupovať ako efektívni pracovníci a vítaní experti.

Na patričných fórach, t. j. predovšetkým na zasadnutiach P ČSPS a P SPS, sme sa r. 1981 neraz zaoberali úlohami vytýčenými našimi politickými a odbornými orgánmi na r. 1981—1985 a došli sme k nasledujúcim záverom.

Aj keď strategická línia oboch spoločností vyjadrená v spoločnom Rámcovom programe činnosti ČSPS a SPS (pozri Psychológ v ČSSR, 10, 1979 č. 1) ostáva naďalej v platnosti, v nastávajúcom období treba zvýrazniť najmä tieto úlohy:

1. Priebežne sa v akčných plánoch ČSPS a SPS rozpracujú hlavné výsledky V. zjazdu čs. psychológov a Valného zhromaždenia SPS z r. 1980 do špecifických úloh, najmä pokiaľ ide o prekonanie rozporov medzi objektívnymi potrebami psychológie a subjektívnymi názormi na poskytovanie psychologických služieb, skvalitňovanie prípravy odborných psychologických kádrov, stimulovalenie rozvoja aplikovaného psychologického výskumu a prispenie k celkovému zvyšovaniu ideovo-teoretickej úrovne a spoločenskej efektívnosti psychológie.

2. Vzhľadom na to, že psychológia predstavuje jednotný teoretický a odbornopraktický celok, SPS pri SAV zavrie intenzívnu prípravu návrhu legislatívy poskytovania psychologických služieb v SSR.

3. Keďže využívanie psychologických poznatkov v praxi je viacúrovňové, jednotlivé odborné sekcie ČSPS a SPS budú hľadať účinné cesty efektívnejšieho prenikania psychologických postupov a prístupov do patričných úsekov praxe,

a to najmä spoločnou diskusiou o schodnosti týchto ciest s riadiacimi pracovníkmi rezortov.

4. Reštrukturalizácia ČSPS a SPS, ktorá bola vyvolaná predovšetkým rastom členskej základne a potrebou zefektívňovania organizácie práce v nových podmienkach, sa bude naďalej posilňovať oživovaním aktivít oblastných skupín. V tomto smere sa očakáva zintenzívnenie z centra riadenej komunikácie medzi psychológmi aj prostredníctvom bulletinu Psychológ v Československu.

5. V súlade s internalizáciou vedy so špecifickým zreteľom na krajiny socialistického spoločenstva bude ČSPS pri ČSAV a SPS pri SAV v spolupráci postupne realizovať závery z rokovania predsedov psychologických spoločností socialistických krajín v decembri 1980 v Brne.

Vymenované úlohy tvoria, pravdaže, iba rámec strednodobých cieľov vytyčených našimi psychologickými spoločnosťami do najbližšieho obdobia. Skúsenosť už neraz presvedčila, že približovanie sa k reálne vytýčeným cieľom je závislé predovšetkým od subjektívnych činiteľov, ktoré v tomto prípade predstavujú psychológovia či už ako jednotlivci alebo organizované skupiny. Ako vidieť, týmto konštatovaním sme sa opätovne dostali k úlohám, ktoré sme povolaní a chceme realizovať.

Damián Kováč

OBSAHOVÁ PRESTAVBA VYSOKOŠKOLSKÉHO ŠTÚDIA A VÝCHOVA PSYCHOLÓGOV — INFORMÁCIA A POTREBY

Dokument o ďalšom rozvoji československej výchovnovzdelávacej sústavy, ktorý schválilo Predsedníctvo ÚV KSČ dňa 4. VI. 1976, stanovil nové úlohy aj pre vysoké školy. V Dokumente sa doslova hovorí: „Vysokoškolské štúdium sa organizuje ako príprava vysokokvalifikovaných kádrov s relatívne širokým odborným zameraním v určitom odbore. Cieľom je, aby si študenti osvojili obsah a metodológiu jednotlivých disciplín, naučili sa tvorivo myslieť, syntetizovať poznatky a využívať ich pre teoretické i praktické riešenia. Štruktúra a obsah štúdia sú celoštátne jednotné, umožňujú však čiastkové modifikácie podľa podmienok vysokých škôl a potrieb jednotlivých oblastí.“ Poslaním vysokých škôl je „pripravovať uvedomelých a vysokokvalifikovaných odborníkov a vedeckých pracovníkov pre všetky oblasti spoločenskej činnosti a podieľať sa na rozvoji národného hospodárstva, vedy a kultúry a politického života socialistickej spoločnosti. Vysoké školy sú najvyšším stupňom výchovnovzdelávacej sústavy a významnými vedeckými, kultúrno-politickými inštitúciami.“

V súvislosti so zámermi citovaného dokumentu sa dlhodobo pripravovala a pred šiestimi rokmi naplno začala realizovať prestavba vysokoškolského štúdia na všetkých odboroch, a teda aj pri výchove psychológov. Ide, pochopiteľne, o zložitý okruh otázok, na riešenie ktorých si obe národné ministerstvá školstva vytvorili osobitné poradné orgány, a to najprv vo forme odborných komisií, a neskôr komisií expertov, ktoré vyvíjajú činnosť doteraz. Domnievam sa, že o niektorých aspektoch tejto prestavby by sme mali aspoň

vo forme letných postrehov informovať aj širšiu psychologickú verejnosť, a tak na výzvu redakčnej rady Psychológa v Československu vznikol tento príspevok.

Do všeobecného povedomia prenikla najmä skutočnosť, že v rámci prestavby štúdia došlo k jeho skráteniu, pravda, pri súbežnej príprave postgraduálneho štúdia, ktoré pomáha riešiť vážnu otázku informačnej explózie. Prvým krokom k riešeniu prestavby bolo vypracovanie nových profilov absolventov. Ďalším krokom bola osobitne náročná práca na jednotných celoštátnych učebných plánoch, ktorú začala odborová komisia a dokončila komisia expertov. Táto komisia v marci 1982 zhrnula celoštátne skúsenosti s novými učebnými plánmi a navrhla ich definitívnu úpravu, ktorú postúpila na schválenie MŠ ČSR a MŠ SSR. Veta v Dokumente „štruktúra a obsah štúdia sú celoštátne jednotné“ zahrnuje však aj ďalšiu veľmi významnú súčasť obsahovej prestavby a to vypracovanie jednotných osnov všetkých základných a profilujúcich predmetov, čo sa opäť rozložilo na niekoľko etáp, vrátane oponovania vypracovaných osnov a ich definitívnej úpravy. A tak sa dostávame k podstatnej časti prestavby vysokoškolského štúdia, t. j. k jej obsahovej prestavbe (počínajúc profilom, plánmi a osnovami), ktorá sa stala sústavnou úlohou číslo 1. Zásada kvality a efektívnosti si žiadala riešiť aj ďalšiu veľmi naliehavú úlohu, a to nedostatok vysokoškolských učebníc, k riešeniu ktorej sme na našom obore pristúpili veľmi svedomite. Treba podotknúť, že aj túto zložku zodpovedne sledujú naše ministerstvá, ktoré — okrem iného — zabezpečili pre vydávanie VŠ učebníc „zelenú“. Plán na túto päťročnicu ráta s 24 učebnicami, príručkami (vrátane prekladov) pre odbor psychológia, pričom prvé z nich už vyšli alebo sú v tlači. K príprave na rigorózne skúšky a pre potreby postgraduálneho štúdia slúžia aj príručky vydávané v edícii Kapitoly zo všeobecnej psychológie.

Koncepcia štúdia sa v zhode so zámermi jej obsahovej prestavby zmenila vo väčších smeroch. Predovšetkým sa prechádza od encyklopedického prehľadu k oveľa výraznejšej orientácii na samostatnú prácu študentov. V učebných plánoch sa to odrazilo už v pomere prednášok k seminárom a cvičením, ktorý je približne 1:1. Popri orientácii na potreby spoločnosti i v rámci tejto orientácie sa osobitne dbá na vnútorné inovácie obsahu štúdia. Vydanie učebníc dovoľí oveľa výraznejší presun na hlbšie rozbor vybraných závažných problémov tej-ktorej psychologickéj disciplíny, orientáciu od extenzívnych k intenzívnym pohľadom, ktoré podporujú tvorivé myslenie.

Ďalším znakom obsahovej prestavby pregraduálneho štúdia je dôraz na široké odborné zameranie. V našom prípade to znamenalo — okrem iného — presun niektorých predmetov z tzv. špecializácie do spoločného učebného plánu, ako aj zavedenie nových predmetov, takže poslucháč je pripravovaný na povolanie psychológa v širokom zábere. Pravda, vzhľadom na potreby praxe poslucháči majú možnosť voľiť si študijné zameranie na určitú aplikačnú oblasť (pedagogicko-poradenskú, pracovnú, klinickú alebo sociálnu psychológiu), ale ich užšia špecializácia sa presúva až do postgraduálneho štúdia. V dôsledku toho sa prepracovali aj sylaby požiadaviek na štátne záverečné štátne rigorózne skúšky. Súčasťou štátnych záverečných skúšok je aj písomná diplomová práca. Skutočnosť, že nový VŠ zákon t. č. nepožaduje písomnú rigoróznú prácu, vyvolala občas nesprávnu domienku, akoby šlo o „inoúrov-

ňovú reprízu“ záverečných skúšok; požiadavky hlbokých vedomostí sú vyjadrené v sylabách štátnych rigorózných skúšok, ktoré sú **záväzne pre obe strany**, a teda štátne rigorózne skúšky sú nielen svojím názvom, ale aj obsahom rigorózne.

Skvalitňovanie obsahu a foriem práce, jednota výchovno-vyučovacieho pôsobenia, prepojenie vedecko-výskumnej práce s pedagogickou, zvyšovanie úrovne seminárnych, ročníkových a diplomových prác (posledné si na našom odbore udržiavajú stálu vysokú úroveň), práca v Študentskej vedecko-odbornej činnosti atď. sú len niektoré z radu vnútorných problémov, ktoré musí riešiť každá katedra.

Našich čitateľov bude osobitne zaujímať otázka postgraduálnej výchovy psychológov. Vypracovaná koncepcia počíta s tromi formami postgraduálneho štúdia (PGŠ), a to: a) špecializačné, b) inovačné, c) vyrovnávacie PGŠ. V súčasnosti jednotlivé katedry pripravili a komisia expertov posúdila a upravila plány špecializačného postgraduálneho štúdia, a to pre špecializáciu v poradenskej, pracovnej a klinickej psychológii. Realizujú sa v dvojročnom cykle v rozsahu do 250 hodín, pričom naša katedra už prvé dve realizovala, resp. v súčasnosti realizuje. Pokiaľ ide o PGŠ v klinickej psychológii, prebiehajú rokovania s Ministerstvom zdravotníctva SSR a Inštitútom pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Inovačné a vyrovnávacie postgraduálne štúdiá sú v štádiu príprav a rokovaní o ich koncepcii. Vyrovnávacie štúdium má osobitné postavenie a týka sa absolventov dvojodborového štúdia psychológie s iným predmetom (učiteľské štúdium), ktorí pracujú najmä v niektorých poradenských zariadeniach.

Je len samozrejmé, že náročná úloha realizácie PGŠ (a to aj za pomoci prednášateľov z výskumu a praxe) nedovoľuje uskutočňovať naraz viac ako jeden takýto cyklus, takže ďalší cyklus príslušnej špecializácie príde doúvahy najskôr po šesťročnom období. V budúcnosti to bude zodpovedať prirodzenému prírastku psychológov v praxi, v súčasnosti sa však musia zvýšené požiadavky praxe na PGŠ realizovať aj paralelnými kurzami (ako sme to robili v poradenskej psychológii, ktoré uskutočnila bratislavská ako aj košická katedra, a tak ho v SSR už skončilo alebo skončí prvých 80 absolventov).

Hovorili sme o pregraduálnej a postgraduálnej výchove psychológov. Osobne by som však rád zdôraznil aj myšlienku **popromočnej výchovy psychológov** na pracoviskách, na ktoré mladí absolventi nastupujú. Jej súčasťou sú politické školenia, odborné semináre i samostatné štúdium a podľa možnosti aj odborné-metodické vedenie, vyslanie na stáže, na podujatia SPS, na konferencie a odborná prax, zodpovedajúca vedeckým kritériám a spoločenským požiadavkám. Toto „premostenie“ pregraduálneho a postgraduálneho štúdia je veľmi významné z hľadiska rastu kádrov, najmä ak si uvedomíme, že nedostatok rastu vždy znamená určitú mieru zaostávania. Zaiste sú tu nerovnaké podmienky a možnosti a mnohé otázky si ešte vyžadujú riešenie, ale určite nič nezabraňuje tomu, aby požiadavka orientovanosti v domácej literatúre za posledné päťročné obdobie (ktorá je súčasťou požiadaviek na rigorózne skúšky) nebola postrachom, ale samozrejmosťou, vecou akejsi odbornej uvedomelosti. Otázku popromočnej výchovy psychológov tu stavíme ako náme na zamyslenie o jednej z ciest zvyšovania kvality našej práce i o povinnosti odovzdávať skúsenosti mladším kolegom. V tomto rámci je aj získanie dokto-

rátu z psychológie (PhDr.) štátnymi rigoróznymi skúškami znakom zvyšovania kvalifikácie, v ktorom sa odráža aj popromočná výchova a popromočné štúdium.

Informáciu o obsahovej prestavbe vysokoškolskej prípravy psychológov sme úmyselne podali v tomto širšom a komplexnejšom pohľade. Domnievame sa, že sa tým rozširuje pohľad z tímovej pregraduálnej výchovy psychológov na tímovú postpromočnú a postgraduálnu výchovu, pričom celým týmto komplexom sa usilujeme zvyšovať celkovú úroveň a kvalitu odborných psychologických služieb v socialistickej spoločnosti na bežných i nových úsekoch činnosti psychológov, od ktorých očakávame presadzovanie sa kvalitou a vysokou odbornou úrovňou ich práce, pričom odbornosť chápeme ako jednotu odbornej a politickej vyspelosti. Ide nám o to, aby sme spoločnými silami spoločensky zefektívniili prácu našich absolventov i prácu nás všetkých.

Ondrej Kondáš

ČINNOSŤ PSYCHOLOGICKEJ KOMISIE VEDECKÉHO KOLÉGIA PEDAGOGIKY A PSYCHOLÓGIE ČSAV

Psychologická komisia je stálym orgánom Vedeckého kolégia pedagogiky a psychológie ČSAV. Aktivizuje popredných pracovníkov odboru a zaisťuje spojenie kolégia s kľúčovými inštitúciami a organizáciami dôležitými pre rozvoj psychologického výskumu a psychologického odboru.

V roku 1981 sa činnosť psychologickej komisie zamerala najmä na nasledujúce otázky:

Angažovanosť vo vede a aplikovateľnosť poznatkov psychológie

Prvým krokom bolo spracovanie materiálu „Stav a perspektívy rozvoja psychologických vied v ČSSR v období 7. a 8. päťročnice“ členmi psychologickej komisie. Zdôrazňuje sa v ňom, že objektívne črty rozvoja socialistickej spoločnosti, ako je napr. rastúci význam subjektívneho činiteľa historického vývoja, spájanie vedeckotechnickej revolúcie s prednosťami socializmu, rozvoj socialistického spoločenského vedomia ako odrazu vývoja dialektiky výrobných síl a výrobných vzťahov a pod., obsahujú nezastupiteľne aj psychologické aspekty v úplnosti riešiteľné iba v komplexnom spoločenskovednom celku. Jednotlivé časti materiálu sa zaoberajú:

a) novými úlohami a funkciami psychológie v etape výstavby rozvinutej socialistickej spoločnosti; b) charakteristikou známych alebo predpokladaných väzieb, relevantných pre rozvoj odboru; c) stručným prehľadom stavu odboru v ČSSR s dôrazom na porovnanie so svetovým stavom — konkrétne zhodnotením prínosu čs. psychologického výskumu pre psychologickú teóriu a prax, charakteristikou hlavných oblastí výskumu a ich zaradenia do plánu ŠPZV, zhodnotením medzinárodnej kooperácie väzieb medzi základným výskumom, aplikovaným výskumom a praxou, charakteristikou pracovísk základného a aplikovaného výskumu a napokon kritickým posúdením kladov

a záporov charakterizujúcich doterajší rozvoj psychológie v ČSSR; d) perspektívami vývoja odboru psychológie v ČSSR; e) konkrétnymi návrhmi na zaistenie ďalšieho rozvoja psychológie.

Propagácia psychológie v Československu a v zahraničí

V tejto súvislosti všetci spracovatelia psychologických disciplín boli poverení propagáciou psychológie v odbornej aj zahraničnej tlači. Propagácia psychológie v zahraničí sa bude realizovať na základe stavu a úloh psychologických vied vo vzťahu k aktivitám UNESCO. Komisii bol predložený program popularizácie poznatkov z klinickej psychológie, ktorý dostali na posúdenie ďalší klinickí psychológovia.

Zvýšenie úrovne prípravy poslucháčov psychológie

Touto otázkou sa na podnet psychologické komisie začali zaoberať vedúci katedier jednotlivých univerzít, ktorí majú predložiť konkrétne návrhy. Prerokuje ich komisia expertov a navrhne Ministerstvu školstva príslušné opatrenia.

Zhodnotenie teoretického seminára o podiele psychológie na rozvoji súčasnej spoločenskej praxe — 60. výročie KSČ

Vypracovanie hodnotení k návrhom na priznanie vedeckých kvalifikačných stupňov

Koncepcia rozvoja psychológie masovej komunikácie

Materiál pripravený Komisiou pre informatiku a propagáciu pri SPS psychologická komisia prijala s odporúčaním, aby bol rozšírený do podoby perspektívneho programového materiálu, vhodného pre odoslanie na Úrad pre tlač, rozhlas a televíziu, resp. na príslušné oddelenie ÚV KSČ.

Pripomienky k materiálom predkladaným kolégiu

Napr. bola prerokovaná „Predbežná správa o V. zjazde čs. psychológov“. Na základe diskusných príspevkov členov komisie sa konštatovalo, že okrem pozitívnych stránok je potrebné sa v materiáli zamerať aj na negatíva, ako sú nedostatočná účasť odborníkov jednotlivých rezortov či organizačné nedostatky. Za kľúčový problém považovala komisia doteraz málo účinné fungovanie psychológie v spoločenskej praxi. Pripomienky boli zaradené do materiálu, ktorý kolégium hodnotilo kladne. Pokračovalo sa v príprave materiálu „O úlohách psychológie vyplývajúcich zo XVI. zjazdu KSČ“, prerokoval sa materiál „Hodnotenie časopisu Československá psychologie“ 1980 a „Rozvoj osobnosti a jeho miesto v štátnom pláne výskumu“ a pod.

Podanie návrhu, aby prostredníctvom Mierového výboru bol uplatnený názor psychológov, resp. čs. psychologické spoločnosti, týkajúci sa otázok boja za mier, a to formou rezolúcie. Na zasadnutiach komisie boli prerokované závažné informácie napr. z rozšíreného zasadnutia kolégia; možnosti psychologické vedy pri zvyšovaní jej praktickej užitočnosti prostredníctvom

výchovnovzdelávacej sústavy; podielanie sa na tvorbe učebníc; stav zúžitkovania vedy vo výrobe — aplikácia poznatkov v praxi; vzťah histórie a spoločenských vied; problematika konkrétne historického prístupu v spoločenských vedách, najmä v psychológii; informácia o priebehu a záveroch 2. plenárneho zasadnutia oddelenia spoločenských vied ČSAV a pod.

Úlohy psychologickéj komisie plánované na rok 1981 boli splnené. I pri obmedzenom počte zasadnutí (tri) vďaka racionálnej organizácii práce a zvýšenej aktivite členov komisie sa podarilo spracovať závažné úlohy a materiály, ktoré boli postúpené na prerokovanie kolégium.

V roku 1982 bude psychologická komisia pokračovať v realizácii svojej dlhodobej koncepcie. Pri svojej činnosti bude vychádzať z dokumentov „Úlohy pedagogických a psychologických vied po XVI. zjazde KSČ“ a „Stav a perspektívy rozvoja psychologických vied v ČSSR“. V tesnej súvislosti s týmito materiálmi budú na program zasadnutí psychologickéj komisie v roku 1982 zaradené nasledujúce úlohy a témy:

- plnenie úloh vyplývajúcich zo zasadnutí Vedeckého kolégia pedagogiky a psychológie ČSAV;
- prerokovanie návrhov obsahu a spôsobu práce pracovných skupín pre metodológiu, pedagogickú psychológiu, otázky realizácie (spojenia psychologickéj vedy s praxou), diagnostiku, edíciu a propagáciu;
- vymedzenie základných dimenzií a možností pomoci psychologickéj komisie pri riešení problémov prehlbovania koordinácie rôznych tímov a vrstiev výskumu v psychologických vedách;
- možnosti spolupráce terminologickej komisie čs. psychologickéj spoločnosti s psychologickou komisiou;
- účinnejšie zapojenie českých psychológov do práce čs. psychologickéj spoločnosti;
- návrh spolupráce s katedrami filozofických fakúlt Univerzity Karlovej v Prahe a Univerzity Komenského v Bratislave a návrh foriem vedeckej výchovy kádrov v psychológii;
- možnosti využívania vedeckých informácií v psychológii;
- vymedzenie úloh psychológie masovej komunikácie;
- popularizácia a propagácia jednotlivých psychologických disciplín doma i v zahraničí.

Elena Mišovičová

II. Z ČINNOSTI ČSPS A SPS

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI PŘI ČSAV V ROCE 1981

Hlavní výbor ČSPS vycházel ve své práci v uplynulém období z Akčního plánu na r. 1981. Tento akční plán realizuje důležité dokumenty: úkoly společného Rámcového programu ČSPS a Slovenské psychologické společnosti, dokument vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie z r. 1980 „Stav a perspektivy rozvoje psychologických věd v ČSSR v období 7. a 8. pětiletky“. Další úkoly vyplývají ze závěru V. sjezdu československých psychologů (prosinec 1980). Postupně je plán práce doplňován o důležité úkoly vyplývající ze závěrů XVI. sjezdu KSČ a jejich rozpracováním na podmínky ČSAV.

Hlavní výbor uspořádal ve spolupráci s Psychologickým ústavem ČSAV vědecký seminář k 60. výročí založení KSČ. Materiály z tohoto semináře byly publikovány ve sborníku „Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany“ (interní tisk, Psychologický ústav, Praha 1981).

Dále HV uspořádal X. psychologické dny, které se konaly v září v Plzni a kterých se zúčastnili psychologové z ČSR i SSR. Program Psychologických dní byl zaměřen na problematiku psychického vývoje a formování osobnosti. Touto náplní se staly Psychologické dny přípravou čs. psychologů na mezinárodní 4. pražskou konferenci o psychickém vývoji, učení a utváření osobnosti, která se koná v r. 1982 a kterou organizuje společně Psychologický ústav ČSAV a ČSPS.

Hlavní výbor věnoval značnou pozornost zabezpečení vysoké ideově-teoretické úrovně všech akcí, které pořádal výbor a jednotlivé odborné sekce či pobočky.

Hlavní výbor se věnoval kádrové situaci v ČSPS a přípravě voleb nových funkcionářů v jednotlivých sekcích a oblastních skupinách. Velkou pozornost věnoval tomu, aby výběr hlavních funkcionářů zajistil ve všech sekcích a skupinách realizaci vědní politiky strany a dbal na politickoideovou úroveň práce psychologů.

Vzhledem ke stoupajícímu počtu a aktivitě psychologů v různých částech ČSR bylo rozhodnuto o systematickém budování oblastních skupin tak, aby se staly centry pro vědeckou i profesionální práci psychologů, pracujících v terénu, a aby sjednotili práci v odlišných úsecích společenské praxe.

2. Činnost poboček — oblastních skupin

V r. 1981 pracovaly v rámci ČSPS následující pobočky: brněnská, ostravská a olomoucká.

Brněnská oblastní skupina organizovala několik vědeckých akcí. Organizovala exkurze na psychologické pracoviště v Laboratoři lesnické ergonomie Vysoké školy zemědělské v Brně (37 osob). Uspořádala dva semináře: „Nové poznatky v psychologii — ve spolupráci se sekci psychologie Městského výboru Socialistické akademie v Brně (80 osob). Druhý seminář se týkal problémů

a potřeb mladých psychologů v praxi. Závěry z diskusí budou publikovány v odborném psychologickém tisku. Zasedání se zúčastnilo 90 osob.

Olomoucká oblastní skupina uspořádala tři odborné semináře. První se týkal demonstrace hry Humanus pracovníky psychoterapeutického oddělení PL Kroměříž (46 osob), druhý byl seminář o muzikoterapii, spojený s exkurzí v psychiatrické léčebně (30 osob) a seminář Metody rozvoje tvořivosti (52 osob). Na akcích olomoucké oblastní skupiny participovala také Socialistická akademie a Psychologický klub Filosofické fakulty v Olomouci.

Ostravská oblastní skupina činnost nehlásila.

3. Zpráva o práci odborných sekcí a komisí

Těžiště práce ČSPS leželo tak jako v minulých letech v práci odborných sekcí.

Sekce obecné a teoretické psychologie

Sekce uspořádala dva odborné semináře s aktuální problematikou teorie a metodologie psychologie (celkem 90 osob).

Sekce sociální psychologie

Byly uspořádány dva odborné semináře: První k etickým problémům činnosti psychologa v manželském poradenství (ve spolupráci s českým Ministerstvem práce a sociálních věcí) a druhý seminář „Zahájení partnerského vztahu“ — ve spolupráci s katedrou psychologie UK a českým Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Ve spolupráci s ČSVTS a vysokými školami se sekce podílí na přípravě publikace ČSVTS a cyklu přednášek na téma Pomoc sociální psychologie k tvůrčímu řešení úkolů 6. pětiletého plánu.

Sekce klinické psychologie

Sekce uskutečnila pět tradičních „klinicko-psychologických dnů“. Tyto dny se konají ve spolupráci s kabinetem psychologie ILF, psychologickou sekcí Psychiatrické společnosti ČLS JEP a Pracovní skupinou pro psychologii při České pediatrické společnosti. Temata jednotlivých seminářů:

1. Dítě a škola z poradenské perspektivy
2. Skupinové metody v klinické, poradenské a výcvikové praxi
3. Projektivní princip v psychodiagnostice dětí, adolescentů a dospělých
4. Problematika agrese v klinické psychologii
5. Aktuální otázky vývojové psychologie v teorii a praxi

Průměrná účast na těchto polodenních seminářích byla 200 osob. V organizování těchto klinicko-psychologických dnů spočívá těžiště práce sekce. Tato pracovní zasedání jsou určena především dalšímu vzdělávání psychologů pracujících v psychiatrických, pediatrických a jiných zdravotnických zařízeních. Pracovníkům fakult slouží ke styku s absolventy. Hojně se jich zúčastňují i lékaři a pracovníci teoretických medicínských a dalších oborů.

Sekce psychologie práce

Sekce realizovala dvě významné akce:

1. Jednodenní seminář k problematice psychické regulace pracovní činnosti a utváření socialistického vědomí pracujících, ve spolupráci s katedrou ekon. sociol. a psychologie fakulty řízení VŠE v Praze. Seminář byl zaměřen k řešení úkolů státního plánu základního výzkumu.
2. Dvoudenní konferenci „7. setkání psychologů práce ČSR“ v Olomouci. Abstrakta příspěvků byla vydána. Akce se zúčastnilo 80 psychologů.

Sekce poradenské psychologie

Sekce uspořádala seminář na téma „Diagnostika a poradenství při profesionální orientaci na základní škole“. Seminář byl dvoudenní a byl organizován ve spolupráci s Krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou v Českých Budějovicích. Seminář posílil spolupráci se školou, využití s psychologickou interpretací pedagogických dat v psychologické diagnostice a získávání i využití objektivních údajů o potřebách národního hospodářství a stavu zájmu o jednotlivé obory a školy. Byly předloženy doklady individuální i společenské efektivity takového postupu zvláště v pražských a plzeňských poradnách.

Sekce dále uspořádala seminář řešitelů dílčího výzkumného úkolu rezortního plánu MŠ.

Sekce spolupracovala se Sekcí klinické psychologie, pomáhala zabezpečit odborný program klinicko-psychologického dne.

Sekce pedagogické psychologie a Sekce forenzní psychologie

V tomto roce neorganizovala žádnou akci.

Sekce vojenské psychologie

Sekce organizovala dvě akce:

1. Podílela se na přípravě a uskutečnění XXVI. sjezdu vojenských psychiatrů a psychologů, kterého se účastnilo 22 psychologů, kromě odborníků jiných specializací. Hlavní náplní byla teoretická sdělení zaměřená do dvou oblastí:
 - a) psychohygienu a problémy jejího zabezpečení v soudobých podmínkách vojenské služby,
 - b) otázky výběrů a rozmísťování lidí na nejzávažnější funkce v ČSLA.
2. Teoreticko-metodologický seminář „Realizace závěrů XVI. sjezdu KSČ v teorii a praxi vojenských psychologů“. Akce byla jednodenní, účastnilo se jí 19 psychologů, přispěla k ujasnění společných postupů a ve vymezení nosných úkolů vojenské psychologie v 7. pětiletce v souladu se závěry XVI. sjezdu KSČ.

Sekce vývojové psychologie

Sekce neuspořádala žádnou vlastní akci, avšak podílela se na přípravě a organizaci akcí jiných sekcí a vědeckých společností.

Sekce pro studium chování zvířat

Sekce uspořádala 8. etologickou konferenci ve spolupráci se Společností pro studium vyšší nervové činnosti JEP a ve spolupráci se Zoologickou společností při ČSAV. Konference byla čtyřdenní a účastnilo se jí 70 pracovníků různých oborů teoretické a aplikované etologie.

Pracovní skupina pro psychologii umění

V tomto roce se ustanovila samostatná pracovní skupina, do které se dosud přihlásilo 150 zájemců. Pracovní komise připravila plán práce na příští rok a navázala spolupráci s řadou organizací, škol a dalších institucí.

4. Zpráva o práci na úseku zahraničních styků

Z kolektivního členství v IUPS (International Union of Psychological Science) vyplývají různé průběžné úkoly. Nejdůležitější je příprava na 23. mezinárodní psychologický kongres, který se bude konat v Mexiku v r. 1983. Na základě požadavku organizačního výboru kongresu jsme připravili návrhy na některá symposia spolu s návrhy na československé odborníky, kteří by mohli předsedat těmto symposiím.

Předseda ČSPS člen korespondent Kováč se zúčastnil Konference psychologů podunajských zemí, kterou organizovala Sovětská psychologická společnost. Druhému pozvanému delegátu — vědecké tajemnici ČSPS zahraniční obor ÚP ČSAV návrh na neplánovanou služební cestu zamítl. Na konferenci byla diskutována další spolupráce s psychologickými společnostmi socialistických zemí.

ČSPS participuje na přípravě 4. pražské konference o psychickém vývoji, učení a utváření osobnosti, která se bude konat v červenci 1982. Přípravou na tuto konferenci byly i X. psychologické dny, jak bylo uvedeno v 1. části zprávy.

ČSPS v tomto roce neorganizovala vlastní akce na úseku zahraničních styků.

5. Činnost ediční, publikační, bibliografická, terminologická

ČSPS spolu se Slovenskou psychologickou společností vydává bulletin „Psycholog v Československu“. Tento bulletin má hlavně koncepční a informační náplň.

Jednotlivé sekce pracovaly na úseku ediční a publikační činnosti samostatně i ve spolupráci s dalšími institucemi a vědeckými společnostmi.

Rozsáhlou publikační činností rozvíjí zejména sekce psychologie práce, která rovněž systematicky shromažďuje bibliografické údaje z oblasti psychologie práce. Od začátku 70. let je ročně publikováno 500—700 prací z tohoto oboru v ČSSR. Poslední bibliografie byla uveřejněna za r. 1971, sekce nyní jedná o vydání bibliografie za léta 1971—1981.

Sekce publikují výsledky své činnosti v odborných časopisech formou zpráv o pořádaných akcích, abstrakt referátů z konferencí atd.

V rámci ČSPS pracuje terminologická komise, která sdružuje odborníky jednotlivých psychologických disciplín.
Samostatnou výměnnou službu publikací a časopisů ČSPS neorganizuje.

6. Spolupráce s Čs. vědecko-technickou společností a Socialistickou společností

S ČSVTS pracovala naše Společnost prostřednictvím některých sekcí. Členové Sekce psychologie práce působili jako lektori ČSVTS. Nově založená Pracovní skupina pro psychologii umění spolupracovala s komisí tvůrčí práce při Strojnické společnosti České VTS. V uplynulém roce byl společně navržen výzkum designu stavebních strojů pro Výzkumný ústav stavebních strojů v Brně. Byl vyslán také jeden přednášející na seminář této komise, kde uplatnil psychologický přístup k řešení některých problémů.

Vzájemné zastoupení v řídicích orgánech není.

Spolupráce se Socialistickou akademií je velmi intenzivní, podílí se na ni členové hlavního výboru ČSPS i jednotlivé odborné sekce a oblastní skupiny (hlavně brněnská oblastní skupina), které pořádají některé akce přímo ve spolupráci se SAK, jednak působí jako lektori SAK. V uplynulém roce spolupracovali také členové ČSPS na publikaci vědeckometodické rady pedagogiky a psychologie SAK ČSSR „Rozvoj tvořivosti socialistického člověka“.

Velmi aktivně působí v SAK členové Sekce psychologie práce, v některých městech zastávají členové výboru sekce současně funkci předsedy sekce psychologie SAK.

7. Spolupráce s vysokými školami

Spolupráce s vysokými školami je velmi úzká a realizuje se mnohými formami: společným pořádáním vědeckých či školících akcí, seminářů a konferencí, přímým zastoupením pracovníků vysokých škol ve výborech sekcí a poboček (oblastních skupin), externí přednáškovou činností členů ČSPS na vysokých školách, vedením diplomních prací, prací ve zkušebních komisích atd.

Členy ČSPS jsou zajišťovány např. přednášky srovnávací psychologie na Filosofické fakultě UK, členové skupiny pro psychologii umění přednášejí psychologii umění na katedrách psychologie v Praze, Brně, Bratislavě, v kratším kurzu na katedře umělecké fotografie FAMU v Praze. Na AMU v Bratislavě působí též ve výzkumném a informačním centru.

Sekce vojenské psychologie navázala úzký kontakt a aktivní spolupráci s Vojenskou politickou akademií Klementa Gottwalda v Bratislavě, s Ústřední vojenskou nemocnicí v Praze a s katedrou psychologie FF UK v Bratislavě.

8. Práce kulturně politická

Také v této oblasti vyvíjela ČSPS bohatou činnost. Psychologové vystupovali ve sdělovacích prostředcích, publikovali v kulturně politickém i denním tisku, uskutečnili řadu přednášek. Např. členové sekce vojenské psychologie se svými přednáškami podíleli na 96 besedách a přednáškách jak odborného, tak masově politického charakteru v období po XVI. sjezdu KSČ, před volbami do zastupitelských sborů a v rámci odborného školení vedoucích kádrů hospodářských, státních a stranických institucí. Kromě splnění obsahových úkolů se vždy sledoval cíl popularizovat psychologii.

9. Různé

Pro zajišťování odborné činnosti ČSPS, která patří mezi největší vědecké společnosti v ČSAV, je důležitá i administrativní a organizačně technická práce. Upozorňujeme při této příležitosti na nevyhovující podmínky, ve kterých pracuje sekretariát ČSPS. Všechny materiály mají být uloženy v malé vlhké místnosti v objektu na nář. B. Engelse 6. Pracovnice sekretariátu zde pracují v podmínkách, které jsou zdravotně i mentálně hygienicky zcela nevyhovující. Není v možnostech ČSPS, aby tuto situaci (která se týká i další vědecké společnosti) řešila a prosíme o pomoc orgány ÚP.

Slávka Fraňková

RÁMCOVÝ PLÁN ČINNOSTI ČSPS NA ROK 1982

Pro informaci členů ČSPS a SPS uvádíme přehled akcí tak, jak je jednotlivé sekce a oblastní skupiny připravují. Detaily, zejména o přesném datu a místu konání, i formě účasti, je možno vyžádat od předsedů sekcí, eventuálně na sekretariátě ČSPS.

Sekce obecné a teoretické psychologie:

Sekce uspořádá dva půldenní semináře na téma:

- a) Metodologické problémy komplexního studia osobnosti
- b) Metodologické problémy studia psychických zátěží

Sekce klinické psychologie:

Sekce bude pokračovat v organizování pravidelných „Klinickopsychologických dní“. Spolupořadatelé jsou sekce klinické psychologie ČSPS, Psychologická sekce Psychiatrické společnosti, České lékařské společnosti J. E. Purkyně a další instituce. Termíny seminářů: 11. 1., 8. 3., 10. 5., 11. 10. a 13. 12., semináře se budou konat ve velkém sále Lékařského domu, Praha 2, Tř. Vítězného února 31. Tematika bude konkretizována postupně. Výbor sekce uvažuje o uspořádání „výjezdních dnů“, které by se konaly v psychiatrické léčebně KÚNZ Havlíčkův Brod, pobočka Želiv, v červnu 1982. Program by byl zaměřen na otázky komplexní terapie psychóz, alkoholismu a jiných drogových závislostí, a v tomto rámci by se týkal především účinného začlenění rehabilitace a psychoterapeutických aktivit do léčebného režimu v podmínkách psychiatrických léčeben a ambulancí.

Sekce psychologie práce:

Ve spolupráci se sekcí psychologie práce SPS bude uspořádána dvoudenní konference „Nové poznatky v psychologii práce“ (předběžné téma). Termín: 5. 10. 1982, Brno. Kromě toho budou organizovány 1—2 jednodenní semináře, detaily budou upřesněny.

Sekce sociální psychologie:

Sekce bude pořádat pravidelná setkání pracovní skupiny „Řízení kolektivních činností“, a předpokládá se uspořádání dvou jednodenních seminářů, věnovaných sociálně psychologickým podmínkám tvořivosti a sociální psychologii v řízení. Seminář se bude konat v Praze.

Sekce poradenské a školní psychologie:

Bude uspořádán dvoudenní seminář „Organizace a metody poradenské činnosti na středních školách a středních odborných učilištích v souvislosti s přestavbou školství“, v listopadu, v Ústí. n/L.

Sekce vojenské psychologie:

Ve spolupráci se sekci vojenských psychiatrů ČSLS bude organizován XXVII. sjezd vojenských psychiatrů a psychologů, pravděpodobně koncem května v Českých Budějovicích. Ve spolupráci s vědeckými pracovišti a katedrou vojenské pedagogiky a psychologie VPA KG bude uspořádán teoretický seminář v říjnu 1982 na VPA KG v Bratislavě.

Sekce pro studium chování zvířat:

Ve spolupráci s etologickou sekci společnosti pro studium VNČ České lékařské společnosti J. E. Purkyně a Zoologickou společností ČSAV uspořádá 9. etologickou konferenci. Problematika bude zaměřena hlavně na učení. Konference se bude konat patrně v Malé Morávce v Jeseníkách, termín bude upřesněn.

Sekce vývojové psychologie:

Pracovní seminář „Vývojové psychologické problémy a jejich řešení v praxi“ se bude konat v Praze v 1. čtvrtletí, spolupředatelem je komise pro psychologii Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Své plány nezaslali sekretariátu ČSPS v termínu sekce psychologie sportu a tělesné výchovy a sekce pedagogické psychologie.

Řadu zajímavých a důležitých akcí připravují oblastní skupiny ČSPS. Brněnská oblastní skupina plánuje přibližně na březen 1—2 denní konferenci s pracovním názvem „Sovětská psychologie na přelomu 70.—80. let“, ve spolupráci s MěV Socialistické akademie a dalšími institucemi, a v listopadu konferenci „Výzkumné úkoly brněnských psychologů“. Tato konference má být pořádána k počtě devadesátých narozenin prof. dr. V. Chmelaře, DrSc. Kromě toho tato oblastní skupina bude konat tradiční exkurze na psychologická pracoviště a panelové diskuse.

Oblastní skupina Olomouc připravuje odborné semináře a exkurze.

Oblastní skupina Ostrava hlásí Kurs „Vedoucí pracovní skupiny a otázky účinnějšího působení na lidi“, v dubnu 1982 a v říjnu 1982. Spolupředatelem je Dům techniky ČS VTS v Ostravě.

Slávka Fraňková

SPRÁVA O ČINNOSTI SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV ZA ROK 1981

Ústredný výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV pracoval v r. 1981 v tomto zložení: Dr. Karol Adamovič, CSc., Dr. Elena Brozmanová (hospodárka), Dr. Vladimír Černý, CSc., Dr. Ivan Červenka, Dr. Ján Danko, Doc. Dr. Ladislav Ďurič, CSc., Dr. Jaroslav Greisinger, Dr. Elena Hradiská (kooptovaná v priebehu roka ako vedúca Komisie pre informatiku), Dr. Jozef Ihnacík, Dr. Jarmila Kačániová, Dr. Teodor Kollárik, CSc., Dr. Dorota Kopasová, Doc. Dr. Jozef Koščo, CSc., člen korešp. SAV Damián Kováč (predseda), Dr. Veronika Kováliková, CSc. (podpredsedníčka), Dr. Milena Kováčiková, CSc. (kooptovaná do výboru v priebehu roka ako vedúca sekcie forenznej psychológie), Dr. Milan Kubalák, Dr. Jozef Müllner (vedecký tajomník), Prof. Dr. Tomáš Pardel, DrSc., Dr. Izolda Páričková, Dr. Imrich Ruisel CSc., Dr. Eva Sopková (náhradníčka), Doc. Dr. Andrej Stančák, CSc., Dr. Ján Senka (revízor), Dr. Ivan Šípoš, DrSc., Dr. Viera Špetuchová (náhradníčka), Dr. Milan Šulek, Doc. Dr. Ján Vonkomer, CSc. (2. podpredseda).

Ústredný výbor zasadal v priebehu roka dva razy, z toho jedno zasadanie bolo dvojdňové v Dolnej Krupej. Predsedníctvo SPS sa zišlo osem ráz. Pravidelne sa stretávali aj výbory oblastných skupín, sekcií a komisií v rámci príprav podujatí a zabezpečovania organizačných otázok.

Činnosť Spoločnosti sa plánovala vzhľadom na úlohy vymedzené zásadnými dokumentmi, ktoré predstavuje dlhodobý Rámcový plán činnosti, Závery V. zjazdu čs. psychológov a Akčný plán na rok 1981. Kontrola Akčného plánu v decembri 1981 ukázala, že centrálné riadené aktivity sa splnili v takmer plnej miere, s výnimkou dvoch úloh, ktoré sa plnia priebežne a jednej úlohy, ktorá bola nereálne postavená. Veľké úsilie sa venovalo príprave legislatívy psychologických služieb, organizovaniu odborných podujatí, zabezpečeniu vydávania bulletinu Psychológ v Československu. Aktívny bol aj sekretariát Spoločnosti pri vypracovávaní novej kartotéky, vystavovaní členských legitimácií a distribúcií materiálov členom. Urobila sa kontrola plnenia členských povinností (platenie príspevkov, ohlasovanie zmien a pod.) — zistili sa dosť závažné nedostatky, ktoré sa budú začiatkom roka 1982 riešiť upomienkami. Zabezpečilo sa dobudovanie sekretariátu a archívu Spoločnosti a ich vybavovanie materiálmi a najnevyhnutnejšou technikou.

Organizačná a vedecko-výskumná činnosť sa zabezpečovala pod vedením predsedníctva SPS, ktoré je zostavené tak, aby v ňom pracovali zástupcovia subzložiek našej Spoločnosti, čím sa vytvára potrebná kontinuita v našej celkovej činnosti. Odborné podujatia sa realizovali prostredníctvom oblastných skupín, na ich príprave a realizácii participovali odborné sekcie a komisie. Odborné sekcie a komisie takisto prispievali k organizovaným podujatiam inými organizáciami NF. Bratislavská oblastná skupina SPS usporiadala päť monotematicky zameraných stretnutí, orientovaných na problémy umenia, vedecko-teoretické otázky, uplatňovanie psychológie v zdravotníctve, masovú komunikáciu a problémy a úlohy psychológie po XVI. zjazde KSČ a zjazde KSS. Z hľadiska odborno-praktickej činnosti ako aj aktuálnych úloh psychologickej vedy išlo o eminentne aktuálne problémy, pričom ich zaradovanie bolo motivované aj skladbou bratislavskej základne Spoločnosti, ktorá predstavuje

viac ako polovicu členstva. Prednášali nielen najlepší odborníci z príslušných oblastí, ale priestor sa poskytol aj mladším kolegom z praxe. Bohaté diskusie sa stali už pravidelnou súčasťou stretnutí. **Západoslovenská** oblastná skupina usporiadala tri odborné semináre na témy „Psychológia odbornej a osobnostnej prípravy v učňovských školách a učilištiach“, „Psychológia v Rumunsku“ a „Aktuálne otázky v pedagogickej psychológii“. Podujatí — miestom ich uskutočnenia bola PdF UK v Trnave — sa okrem psychológov zúčastnili aj odborníci iných odborov. **Stredoslovenská** oblastná skupina sústreďuje svoje aktivity v Banskej Bystrici. Usporiadala dva semináre, z nich prvý informoval o minuloročnom kongrese IUPS v Lipsku a rokovalo sa aj o otázkach školskej a pedagogickej psychológie, jesenný seminár sa venoval uplatňovaniu psychologických poznatkov v ekonomickej a zdravotníckej praxi. Členovia sekcie aktívne spolupracujú s novoutvorenou psychologickou poradňou pre vysokoškolských študentov. **Východoslovenská** oblastná skupina mala tri pracovné zasadnutia k otázkam dopravnej psychológie, psychológie tvorivosti a sociálnej psychológie. V činnosti všetkých oblastných skupín sa v uplynulom roku prejavilo pozoruhodné zvýšenie aktivity a je veľmi pozitívne, že sa intenzívne venovali aj profesijným problémom svojich členov.

ÚV SPS spolu s ÚEPs SAV usporiadali slávnostno-pracovnú konferenciu pri príležitosti 60. výročia vzniku KŠČ. Rok 1981 bol vyhlásený za medzinárodný rok invalidov — sekcia vývinovej psychológie Spoločnosti sa pridala k organizácii podujatia pri tejto príležitosti spolu so Slovenskou neurologickou spoločnosťou a Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie. Program sa orientoval na problémy mozgových poškodení, epilepsie, vplyvy úrazov a chronických ochorení na psychický vývin, ako aj na otázky diagnostiky a rehabilitácie. Členovia sekcie spolupracovali aj na príprave seminára pre pracovníkov poradenských zariadení s celoslovenskou účasťou na tému práce s adolescentnou mládežou. Sekcia klinickej psychológie mala plenárne zasadanie, v ktorom sa rokovalo o rámcovom programe do budúceho obdobia a o realizácii postgraduálneho štúdia v rámci MZ SSR. Sekcia sociálnej psychológie už po niekoľko rokov úspešne spolupracuje s Domom techniky SVTS. Aj v uplynulom roku spolu usporiadali odborné semináre „Sociálna psychológia v službách našej spoločnosti“, „Človek v sociálnom systéme práce“ a „Stabilizácia pracovných kolektívov“. Semináre majú tradične dobrú úroveň a je o ne veľký záujem, priaznivé referencie sa objavujú v odbornej i dennej tlači.

Viac-menej úspešne sa rozvíja práca troch odborných komisií Spoločnosti. Komisia pre informatiku a propagáciu v psychológii spolupracuje so všetkými subzložkami a okrem toho prevzala starostlivosť o vydávanie stavovského bulletinu. Komisia pre otázky psychologickéj profesie zabezpečuje výsostne dôležitú úlohu — prípravu podkladov pre legislatívu psychologických služieb. Menej sa zatiaľ darí rozvíjať činnosť Komisie pre otázky odbornej terminológie.

Účasť na projekte ďalšieho rozvoja čs. výchovnovzdelávacej sústavy sprostredkovali členovia sekcií pedagogickej, poradenskej a vývinovej psychológie prostredníctvom Komisie vlády pre výchovné poradenstvo a spoluprácou s príslušnými zložkami MŠ SSR. Päť z našich sekcií priamo zabezpečovalo prípravu a organizáciu postgraduálov.

Bezprostredné zahraničné styky sa v tomto roku nerealizovali. Do ruského jazyka sa preložila a bola distribuovaná partnerskými spoločnosťami zo socialistických krajín zápisnica zo zasadania predstaviteľov psychologických spoločností v decembri 1980 v Brne. O samotnom zjazde sa spracovali informácie a boli publikované v zahraničných odborných periodikách (ZSSR, NDR, BLR).

V oblasti edičnej a popularizačnej činnosti sa vydalo jedno číslo bulletinu Psychológ v Československu a urobili sa podstatné opatrenia, aby náš bulletin bol nielen obsahovo, ale aj formou na vyššej úrovni a hlavne aby sa zabezpečila pravidelnosť v jeho vydávaní a tým aj aktualizácia sprostredkovaných informácií.

Reorganizovala sa redakčná rada a zabezpečila sa tlačiarenská organizácia, poskytujúca primerané záruky. Edičná činnosť sa rozširuje aj prostredníctvom zborníkov z podujatí, na realizácii ktorých odborné sekcie spolupracovali. Príspevky zo seminára k medzinárodnému roku invalidov vyšli v Psychológii a patopsychológii dieťaťa, zo seminárov usporiadaných Domom techniky vyšli tri zborníky s identickými názvami. Z V. zjazdu čs. psychológov sa pripravoval protokol — redakčné a oponentské práce sa realizovali v priebehu minulého roka, jeho vydanie sa zabezpečí v prvej polovici tohto roku. Mnohí členovia našej Spoločnosti sú veľmi aktívni v popularizácii odborných psychologických poznatkov v dennej a populárnovedeckej tlači. Na dodržiavanie profesionality a úrovne dohliada v rámci možností Komisia pre informatiku a propagáciu. Členovia niektorých sekcií sú autormi alebo editormi odborných učebníc a publikácií. Ústredný výbor SPS má dohľad nad edičnou činnosťou n. p. Psychodiagnostika, ktorý je vydavateľom psychologických metód a publikácií.

Jozef Müllner

NA KOHO SA V SPS PRI SAV OBRÁTIŤ

Predsedníctvo Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV rieši zásadné otázky organizácie vedecko-odborného života a aktivít Spoločnosti. Jeho zloženie je nasledujúce:

Damián KOVÁČ — predseda
Veronika KOVÁLIKOVÁ — I. podpredsedníčka
Ján VONKOMER — II. podpredseda
Jozef MÜLLNER — vedecký tajomník
Elena BROZMANOVÁ — hospodárka
Milan KUBALÁK — člen

O aktivitách a podujatiach oblastných skupín sa môžete informovať u ich predsedov alebo u poverených členov ÚV SPS. Bratislavská (Ivan ŠÍPOŠ, Bratislava), Západoslovenská (Jarmila KAČÁNIOVÁ, Trnava), Stredoslovenská (Milan ŠULEK, Banská Bystrica), Východoslovenská (Jozef IHNACÍK, Košice).

Odborné sekcie:

1. Sekcia vývinovej psychológie (Dorota KOPASOVÁ)
2. Sekcia pedagogickej psychológie (Ladislav ĎURIČ)

3. Sekcia poradenskej psychológie (Jozef KOŠČO)
4. Sekcia sociálnej psychológie (Teodor KOLLÁRIK)
5. Sekcia klinickej psychológie (Andrej STANČÁK)
6. Sekcia forenznej psychológie (Milena KOVÁČIKOVÁ)
7. Sekcia psychológie práce (Jozef DANIEL st.)
8. Sekcia všeobecnej psychológie (Tomáš PARDEL)
9. Sekcia psychológie osobnosti (Imrich RUISEL)

V rámci SPS pri SAV pracujú tri odborné komisie:

1. Pre otázky psychologickéj profesie (Milan KUBALÁK)
2. Pre psychologickú terminológiu (Miroslav MUSIL)
3. Pre propagáciu a informatiku v psychológii (Elena HRADISKÁ)

Dovoľujeme si našim členom pripomenúť, že práca subzložiek a tým aj celková aktivita Spoločnosti nebude odzrkadľovať len príspevok funkcionárov a realizované podujatia v rámci prijatého plánu, ale aj záujem a podnety všetkých členov. Vyzývame preto k aktívnej účasti na odbornom živote. Našou snahou je riešiť aj odbornopraktické otázky v rámci psychologického odboru, čím sa prekračuje štatutárny význam vedeckej spoločnosti. Naša práca však bude mať plný zmysel len vtedy, ak sa na nej budeme podieľať všetci.

Jozef Müllner

VALAŠSKÁ OBLASTNÍ SKUPINA PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

V juhovýchodní časti překrásných moravskoslezských Beskyd je Vsetín centrem hospodářského a společenského života této proslulé rekreační oblasti. Okres Vsetín s městy Valašské Meziříčí a Rožnov pod Radhoštěm není znám pouze krásou své přírody, valašským folklorem a skanzenem, ale i průmyslovými podniky, které jej svými výrobky proslavují i za hranicemi naší vlasti.

Horský okres, dříve charakterizovaný převážně zemědělskou výrobou, se po druhé světové válce stává i důležitou průmyslovou oblastí. Mladé závody s moderním vybavením a progresivním výrobním programem vytvořily prostor pro rozvoj a uplatnění psychologické vědy v průmyslu. Tehdy vzniká první psychologické pracoviště v Tesle Rožnov, postupně vzniká řada dalších oddělení psychologie práce ve Zbrojovce Vsetín, Tesle Valašské Meziříčí, MEZu Vsetín a Loaně Rožnov p. Radh. i ve výrobním družstvu Iriša Vsetín. V roce 1970 byla vytvořena pracoviště klinické psychologie při psychiatrickém oddělení OÚNZ ve Vsetíne a Valašském Meziříčí a další oddělení v Dětské psychiatrické léčebně v Brankách, v Kojeneckém ústavu ve Valašském Meziříčí a na dětském oddělení NsP Vsetín. V roce 1973 byla založena Okresní pedagogicko-psychologická poradna ve Vsetíne s elokovanými pracovišti ve Valašském Meziříčí a Rožnově pod Radhoštěm. Do dnešní doby se základna psychologů v okrese Vsetín rozrostla na 20 odborných pracovníků.

Vzhledem k této situaci byl podán návrh na vytvoření oblastní skupiny, kde by se psychologové s různým odborným zaměřením setkávali a seznamovali navzájem s problematikou své činnosti a s nejnovějšími poznatky v jedno-

tlivých oblastech. K prvnímu setkání došlo dne 9. dubna 1981. Návrh na vytvoření oblastní skupiny byl všemi účastníky nadšeně přijat. Bylo rozhodnuto scházet se každý měsíc na schůzkách s připraveným odborným programem.

Od samého začátku založení oblastní skupiny o ni projevovali velký zájem i psychologové z okresu Nový Jičín. V současné době pracuje na Novojičínsku 10 odborných psychologů, kteří se k naší skupině připojili.

Cílem Valašské oblastní skupiny je organizačně a odborně podchytit členy Československé psychologické společnosti při ČSAV v okrese Vsetín a Nový Jičín a plnit úkoly ČsPS v okruhu své působnosti. Skupina navázala kontakt s hlavním výborem ČsPS a obdržela souhlas k svému založení a činnosti. Valašská oblastní skupina není prozatím rozdělena do jednotlivých odborných sekcí, v této fázi jde spíše o navázání kontaktů, vzájemné seznámení a vytvoření koncepce své působnosti.

Pro budoucí rok 1982 byl navržen tento plán činnosti:

- spolupráce s Českou psychologickou společností;
- vytvořit programové a organizační zabezpečení oblastní skupiny;
- odborně a ideově politicky působit na své členy;
- aktivizovat členy k vytvoření odborných sekcí;
- navázat družbu s oblastní skupinou ze Slovenska;
- uspořádat během roku 2 odborné přednášky, které zabezpečí pracovníci katedry psychologie FF;
- odbornost naší práce posílit užší spoluprací s odborným pracovištěm n. p. Psychodiagnostika Bratislava;
- zabezpečit co největší počet účastníků na IV. mezinárodní konferenci v červenci 1982;
- provádět pravidelné recenze knih a článků.
- úzce spolupracovat s psychoterapeutickou sekcí psychologické společnosti

Z uvedeného plánu činnosti oblastní skupiny je patrné, že k jeho naplnění bude potřeba vysoké aktivity všech jejích členů. Avšak potřeba vzájemného styku, výměny zkušeností a spolupráce je tak velká, že pomůže překlenout obtíže, na které při realizaci svých záměrů bude skupina narážet.

Jaroslava Kudlová

SEMINÁR „ÚLOHY PSYCHOLÓGIE PO XVI. ZJAZDE KSČ“

Pod týmto názvom sa konalo ostatné minuloročné stretnutie — zhodou okolností tiež 16. — bratislavských psychológov. Oblastná skupina takto zareagovala na najaktuálnejšie spoločenské požiadavky týkajúce sa psychológie a jednotlivých psychologických odvetví.

Na závery a uznesenia XVI. zjazdu KSČ i KSS priamo nadviazal dr. I. Ruissel, CSc. v príspevku „Súčasnú úlohu psychológie v ČSSR“. Hoci sa špecifickejšie zaoberal úlohami vyplývajúcimi z uznesení v oblasti pracovnej, klinickej a pedagogickej psychológie, zdôraznil, že sa uznesenia stranických orgánov premietajú do všetkých úrovní a oblastí psychologической teórie a praxe. Z toho treba vychádzať pri koncipovaní výskumných úloh i plánov práce psychologických pracovísk.

Tvorivé riešenie náročných problémov, ktoré strana pred psychológiu a ostatné spoločenské vedy stavia, sa nezaobíde bez **systémového prístupu**.

V tomto zmysle vystúpil prof. dr. T. Pardel, DrSc. v príspevku „Informácie o hlavnej úlohe ŠPZV: Rozvoj osobnosti v podmienkach budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti“. Hovoril o **multidisciplinárnom** projekte výskumu, ktorý preukázal svoju opodstatnenosť v minulej päťročnici a úspešne vyštartoval do ďalšej. Svojimi výsledkami účinne potvrdzuje spoločenskú funkciu psychológie.

Východiskovým predpokladom uspokojovania celospoločenských požiadaviek kladených na psychológiu je výchova čoraz kvalitnejších mladých psychológov. Preto doc. PhDr. O. Kondáš, DrSc. hovoril o „aplikácii záverov XVI. zjazdu KSČ a zjazdu KSS na základné otázky výchovy psychológov“. Výchova aktívnych a iniciatívnych odborníkov-psychológov sa realizuje okrem iného presúvaním ťažiska výučby na cvičenia a semináre, podnecovanie študentskej vedeckej a odbornej činnosti a pod. Postgraduálna výučba je plynulým pokračovaním výchovy odborníkov v špecializovaných oblastiach psychológie.

Psychologický výskum, ale i psychologická prax nemôžu byť ozajstným spoločenským prínosom, pokiaľ si nevyjasnia základné teoretické a metodologické východiská. Na to v príspevku „Križovatky experimentovania v psychológii“ poukázal člen korešpondent dr. Damián Kováč, DrSc. Zdôraznil, že v myslení psychológov pretrvávajú šablóny, ktoré nezodpovedajú potrebám a vývoju psychológie ako vedy. Názorne predviedol experimentálne modely, ktoré umožňujú, aby sa predmetom psychologického skúmania reálne stala **psychická regulácia činnosti a správania** v interfunkčnom kontexte.

Čestným hosťom podujatia bol dr. Arinen z Psychologického ústavu Univerzity v Helsinkách. Celý priebeh mohol sledovať vďaka tlmočnicike z radov psychologičiek (dr. Blašková). Dr. Arinen vystúpil s príspevkom „Súčasný problémy psychológie vo Fínsku.“ Fínskych psychológov je zatiaľ pomerne málo a zďaleka nedosiahli celospoločenské uznanie a uplatnenie. Práve na tomto problémovom pozadí hosť vysoko ocenil postavenie, realizácie a zámery psychológie v socialistickom Československu. O konzekutívne tlmočenie jeho príspevku sa postaral predseda oblastnej skupiny — dr. I. Šípoš, DrSc.

Napriek tomu, že podujatie mohlo svojou zdanlivo abstraktnou náplňou odstrašiť niektorých tradičných účastníkov, v skutočnosti to bola jedna z najvydarenejších minuloročných akcií bratislavskej skupiny. A to nielen podľa kritéria účasti, resp. spokojnosti zúčastnených, ale aj podľa živej a otvorenej diskusie. Tá sa sústredila na problém reálneho dotiahnutia výsledkov psychologického výskumu a teórie až do praxe.

Vystúpenie fínskeho hosta bolo vlastne predzvestou ďalšieho podujatia bratislavskej oblastnej skupiny — „Súčasný problémy psychológie vo svete“ — v marci 1982.

Miroslav Musil

covia na školách, okresné a krajské pedagogicko-psychologické poradne. V dôsledku toho sa začalo s prípravou na zriadenie druhého článku sústavy výchovného poradenstva v bratislavských obvodoch. Tak došlo k reorganizácii pôvodnej Psychologickej výchovnej kliniky a Strediska pre voľbu povolania, keď z počtu 48 sa vyčlenilo 20 pracovníkov na bývalé obvodné psychologicko-výchovné poradne a poradne pre voľbu povolania, ktoré začali svoju činnosť 1. I. 1980.

Vyhláškou MŠ SSR z 12. mája 1980 o výchovnom poradenstve sa organizačne upravilo naše pracovisko do dnešnej podoby a nesie názov Pedagogicko-psychologická poradňa mesta Bratislavy.

Keď dnes skladáme účty z dvadsaťpäťročnej činnosti, nemožno nespomenúť popri každodennej praxi aj prednáškovú, osvetovú a publikačnú činnosť, ktorú odráža 6 zborníkov vydaných spravidla pri jednotlivých jubileách nášho pracoviska. Ďalší zborník našich prác vyjde aj pri tejto príležitosti.

Cielom nášho príspevku bolo stručne oboznámiť verejnosť s historickým vývinom našej inštitúcie. Zmeny, ktorými prešla, si vynútili čoraz vyššie požiadavky spoločnosti komplexne riešiť otázky a problémy týkajúce sa poradenskej psychológie a odborných psychologicko-výchovných služieb, bez ktorých si dnes nevieme predstaviť realizáciu najvyššej méty socialistickej spoločnosti — výchovu všestranne rozvinutej osobnosti. To zostáva našim cieľom aj do ďalších rokov.

Ladislav Kamenčík

PSYCHOLOGICKÝ VÝSKUM NA NIEKTORÝCH PRACOVISKÁCH V NSR

V októbri minulého roku som mala možnosť v rámci výmeny vedeckých pracovníkov medzi nemeckou DAAD (Deutscher akademischer Austauschdienst v Bonne) a ČSAV, resp. SAV navštíviť niektoré univerzity a vedecké inštitúcie psychologického výskumu v NSR. Psychologická „obec“ ako aj problematika, ktorá sa v rámci jej činnosti rieši, je taká rozsiahla, že môj pobyt v NSR bol príliš krátky na to, aby som mohla podať celkový prehľad o problematike psychologického výskumu v NSR. Moja informácia sa bude týkať len niekoľkých inštitúcií, ktoré som navštívila, resp. niektorých problémových okruhov, ktoré sú z môjho hľadiska ťažiskové.

Počas môjho šesťnásťdňového pobytu som navštívila univerzity a psychologické pracoviská v Norimberku a v Erlangene, Würzburgu, Kolíne a v Mníchove. Keďže sa v odbornej literatúre často stretávame s názvom Erlangenská univerzita, resp. Norimberská univerzita pre informáciu uvediem, že ide vlastne o jednu univerzitu. Erlangen je vzdialený od Norimberku cca 20 km a stredovekí norimberskí mešťania v záujme „ochrany mravov“ dovolili postaviť univerzitu len za hradbami mesta. Predstavenstvo univerzity sídli v historických budovách Erlangenskej univerzity, kde kedysi študovali viacerí naši významní buditelia rokov meruôsmych. Ďalšie univerzity, ktoré som v tejto oblasti navštívila — Würzburg, Heidelberg — sú takisto spojené s našou literárnou históriou.

Z dávnej minulosti si jednotlivé univerzity zachovali určitú samostatnosť, čo sa prejavuje napr. aj v tom, že v čase, keď som univerzity navštívila — teda v druhej polovici októbra — sa školský rok ešte len začínal alebo ešte vôbec nezačal. Aj spôsob štúdia, študijné programy, výskumné zameranie je na jednotlivých univerzitách rôzne, nejestvuje jednotné celoštátne vedenie a obsah štúdia je často determinovaný „vedeckou autoritou“, ktorá na univerzite prednáša. Zatiaľ čo napr. na katedre psychológie v Heidelbergu je hlavnou témou psycholingvistika, resp. vývinové aspekty sémantickej pamäti u detí (Grimmová, Wintermantelová, Groeben), na Würzburškej univerzite „vládne“ precízny experiment wundtvskej, resp. fechnerovskej školy. Pod vedením prof. Hellera na univerzite vo Würzburgu sa riešia rôzne problémy psychofyziky, napr. problém vzťahu medzi Weber-Fechnerovým zákonom a mocninovým vzťahom, ktorý navrhuje Stevens (Guttwirthová, Hellbrück).

Na pedagogickej fakulte (Erziehungswissenschaftliche Fakultät) v Norimberku-Erlangene pôsobí prof. G. Lienert, ktorý je všeobecne známy nielen svojimi monografiami z oblasti bioštatistiky, ale aj svojím kladným vzťahom k mnohým pracoviskám u nás. Centrálnou témou, ktorú riešia pracovníci katedry (Kohnen, Krüger a najmä prof. Oswald), sú problémy záťaže a stresu vo výchovno-vyučovacom procese. Účinky stresu sledujú aj v experimentálnych silne aktivizujúcich záťažových situáciách, pričom sa venuje pozornosť aj psychofyziologickým premenným, ako je srdcová frekvencia, katecholamíny a pod. Vyvinuli celý rad škálovacích metód na meranie úzkosti, strachu zmien postojov k učiteľskému povolaniu (longitudiálny metodický prístup) a pod. Zaoberajú sa aj účinkami rôznych psychofarmak a trankvilizérov na odbúravanie účinkov strachu a úzkosti u probantov v experimentálnej situácii, ako aj v nelaboratórnych podmienkach. Ukázalo sa napr., že výkonové stresové situácie sú pre mužov zatažujúcejšie než sociálne situácie, ktoré pôsobia intenzívnejšie na ženy. Pracovníci katedry pracujú na novom úvode do vývinovej psychológie, pričom sa pokúšajú o určitú systematiku v uvádzaní porúch správania sa vyskytujúcich sa u detí na rôznych stupňoch vývinu.

Počas návštevy Kolína a Bonnu mala som možnosť bližšie sa oboznámiť s tzv. Bonnským longitudiálnym projektom. Starším kolegom je zaiste známy „bonský longitudiál“ v čase, keď sa pod vedením prof. Thomae, Hagena a Undeutscha realizoval tzv. výskum povojnovej generácie (Deutsche Nachkriegskinder). Zásluhou prof. Lehrovej, ktorá pracuje na Bonnskej univerzite, sa od roku 1954 sledujú procesy starnutia u človeka v strednom a vyššom veku, teda ide o problémy celoživotnej vývinovej psychológie. Pozornosť sa venuje najmä tzv. adaptačným procesom na starnutie, ktoré sú pre zachovanie zdravia a výkonnosti aj v pokročilom veku najdôležitejšie. Prof. Olbrich, ktorý v súčasnej dobe pracuje na univerzite v Giessene, pozoroval počas piatich rokov vplyv kladných sociálnych kontaktov v pokročilom veku na subjektívne hodnotenie zdravia i na reálny zdravotný stav, pričom našiel kladné korelačné vzťahy medzi obidvoma sledovanými faktormi.

Prof. Lehrová overuje v praxi rôzne rehabilitačné postupy prestárnutých, pričom vychádza z tzv. princípu „Intervenčnej gerontológie“, ktorá sa stala cieľom americkej gerontológie od roku 1973 (Baltes). Toto úsilie si kladie za úlohu vekové zmeny nielen pozorovať, popisovať, kategorizovať (v čom

videl svoj cieľ doterajší výskum), ale aj vypracovať koncept, ktorým by bolo možné „intervenovať“, meniť — spomaľovať procesy starnutia.

Pracovníci Kolínskej univerzity doc. Schuster a asistent Barkowski externe spolupracujú aj na bonnskom projekte (je potrebné uvedomiť si, že Bonn a Kolín sú takmer spojenými mestami). Overovali platnosť kognitívnej teórie prof. Thomae, podľa ktorej adaptácia na starnutie závisí predovšetkým od schopnosti jednotlivca vypracovať si rovnováhu medzi subjektívnou kognitívnou štruktúrou, t. j. subjektívnym „vhladom“ do situácie a aktuálnymi potrebami. Vo výskumoch uvedených autorov sa ukázalo, že kladná adaptácia na starnutie koreluje tesnejšie so schopnosťou jednotlivca meniť si svoju kognitívnu štruktúru (čo sa prejavuje napr. tvorivým záujmom o súčasné problémy) než vlastnou inteligenciou. Zdôrazňujú význam aktivity subjektu pri udržiavaní si psychickej aktivity (telesného a duševného zdravia) v pokročilom veku. Realizačný výstup do praxe sa realizuje vo forme vypracovávaní kompenzačných tréningových programov pre starých.

Za mimoriadne cennú považujem návštevu psychologického ústavu Max-Planck inštitútu pre psychiatriu v Mníchove. Ako vieme, ústavy Max-Planck inštitútu znamenajú vo všetkých odvetviach vrchol základného, ba aj aplikovaného výskumu v stredoeurópskych podmienkach. Ich živé styky, napr. vo forme permanentnej kooperácie (aj zásluhou elektronických a informačných systémov) so zámorskými krajinami akcentujú internacionálny charakter vedeckého bádania. Presný počet psychológov zamestnaných na tomto pracovisku sa mi nepodarilo zistiť, ale je ich určite niekoľko desiatok. Riaditeľom ústavu je nestor nemeckých psychológov prof. Dr. Brengelmann, Dr. H. C., o ktorom určite platí, že vysoký intelekt a tituly nevytvárajú bariéry voči druhým — priemerným, ale práve naopak. Pracovníci ústavu okrem špeciálnych psychiatricko-psychologických problémov, týkajúcich sa napr. liečby depresí, zaoberajú sa tzv. „sebariadiacimi programami“ (Self Control Program) pri odstraňovaní porúch, vyplývajúcich zo zlých návykov. Ide o tzv. „terapiu správania“, ktorú sa prof. Brengelmann usiluje integrovať do medicíny. Ide napr. o tzv. kognitívnu terapiu, emocionálnu terapiu, terapiu rozhovorom, ktorej zámerom je pozitívny zásah do negatívneho správania sa pacienta. Organizujú rozsiahle kampane proti fajčeniu, alkoholu, drogám a pod. Vypracovali sa konkrétne terapeutické tréningové postupy pre psychosociálne poradne, organizované s medzinárodnou kompetenciou. Psychologický ústav Max-Planck — inštitútu zabezpečuje medzinárodné semináre, kurzy, v ktorých sa zainteresovaní pracovníci priamo „vyučujú“ v rôznych psychoterapeutických technikách.

Návšteva niektorých psychologických inštitúcií v NSR mi poskytla nielen pohľad do určitých riešených problémov a použitých metodických postupov, ale presvedčila ma aj o možnostiach užitočných prepojení základného a aplikovaného výskumu. Aplikácia mnohých získaných poznatkov si vyžaduje ideologické prehodnotenie. Niektoré závažné psychologické problémy, spojené napr. s civilizačnými problémami, sú však spoločné i napriek odlišnému spoločenskému zriadeniu v NSR a u nás.

Olga Árochová

IV. TRIBÚNA NÁZOROV, DISKUSÍ, KRITÍK

PREBYTOK PSYCHOLÓGOV — NEDOSTATOK PSYCHOLÓGIE?

Po rokoch konjunktúry a živého dopytu po psychológii a psychológoch prichádza obdobie, ktoré nám dáva najavo, že psychológov je už viac ako treba, že niet pre nich dost voľných miest, ba niet z nich vždy taký úžitok, ako sa očakávalo a pod. Tvrdo sa to dotýka mnohých, najmä mladých psychológov ako aj celého spoločenstva psychológov. Závažnosť problému si žiada podrobnú analýzu, na základe ktorej by sa dali posúdiť s tým súvisiace otázky interne a kolektívne, dôjsť k nejakým uzáverom — čo robiť a ako ďalej. Preto sme sa v našom príspevku rozhodli nastoliť niektoré aspekty profesionálneho postavenia psychológov a podnietiť výmenu názorov o problémoch, ktoré súvisia i s psychológiou.

V takejto situácii nie sme však osamotení. Preto o nej treba uvažovať aj v rôznych širších súvislostiach. Tak napr. je známe, že toho času na zozname „nasýtených“ — už prebytkových študijných a profesionálnych špecializácií popri psychológii sa spomína aj sociológia a jednodoborová pedagogika. Teda odbornosti, ktoré by mali podstatne rozvíjať a prehlbovať humanizáciu našej ekonomiky, vnášať humanizáciu do práce s ľuďmi a s ľudskými fondami. Otázka by mala znieť: Ide tu o nepochopenie psychológov a uvedených funkcií spoločnosťou? Alebo sú dôvody dobre a dôkladne spytovať aj vlastné svedomie, konfrontovať „self koncept“ psychológie a psychológov o sebe s praxou a realitou? Iste, jedno i druhé je potrebné z hľadísk rôznych psychologických špecializácií, koncepcie rozvoja ich profesionalizácie, pretože nimi psychologické vedy bezprostredne smerujú do života a sú v ňom zakotvené.

Ak sa správne dívame na vývoj a miesto profesie psychológa v procesoch spoločenskej delby a v meniacej sa štruktúre povolaní, všetky zložité súvislosti a nároky s tým spojené musia sa nevyhnutne odrážať aj v koncepcii odbornej prípravy, v profesionálnej profilácii psychológov.

Aktuálnou otázkou a úlohou je však nielen vzájomné vymedzenie — oddiferencovanie kompetencií psychológ — sociológ — pedagóg (vrátane učiteľ, výchovný poradca) a ďalších (lekár, sociálny pracovník a pod.). To je len jedna stránka vecí. Dôrazne sa signalizuje a presadzuje na strane i potreba prehĺbiť koordináciu, zefektívniť a na vyššej úrovni integrovať ich vzájomnú — interdisciplinárnu — spoluprácu.

V profesionálnej praxi psychológov otázky a aspekty interdisciplinárnej spolupráce vystupujú do popredia nielen ako teoreticky a spoločensky odôvodnený postulát, požiadavka doby, ale i zdroj konfliktov. Vyplýva to azda aj zo známeho faktu, že práve medzi dvoma alebo viacerými vednými disciplínami a profesiami, ktoré sú si najbližšie, je najviac nevyjasnených trecích plôch, súperivosti i kompetenčných sporov. Je to aj dedičstvo tradičného, doznievajúceho pozitivistického chápania štruktúry vied, v ktorých sa vychádzalo z vnútrologických kritérií vedy a zanedbávali sa sociálne aspekty, najmä od vzniku aplikovaných vedných disciplín. Ide tu o zložité kľbko objektívnych i subjektívnych daností, ktoré nemožno ignorovať.

O interdisciplinárnosti, interdisciplinárnej — tímovej spolupráci sa často hovorí, ale v praxi sa už na potrebnej úrovni menej realizuje. Rozvíja sa ži veľmi a nesystematicky. Prevažne ostávame na rovine multidisciplinárnej, nie interdisciplinárnej. V skratke a trochu zjednodušene povedané, interdisciplinárna prepojenosť psychológov v praxi nie je len spolupráca s inými vednými odborníkmi a odborníkmi akoby „popri sebe“. Interdisciplinárnosť v teórii i praxi predpokladá ujasniť kompetencie jednotlivých vedných disciplín a každého účastníka v tíme, predpokladá ujasniť ich spoločné teoretické východiská, budovať aj spoločnú, jednotnú teóriu najmä tých javov a kategórií, v ktorých sa rozvíja a na ktoré sa koncentruje tímová spolupráca. V praxi sa inak znižuje aplikačný efekt využitia potenciálov vedy — vied.

Závažnejšími sú však otázky vnútornej „zrelosti profesie“ psychológa, uznanie jej jednotlivých špecializácií v celospoločenskej štruktúre povolání, otázky, ako ich zabezpečovať v praktickej i teoretickej príprave poslucháčov psychológie, ako profilovať, stabilizovať a perspektívne budovať psychologické pracoviská, ako rozvíjať profesionálnu identitu psychológov, kompetencie a programy ich práce. Zrejme sa na tieto otázky treba dívať ako na proces, ktorý si v každej fáze vyžaduje priebežnú pozornosť, prehodnocovanie a isté inovácie.

Pomalé či oneskorené reagovanie na potreby a úlohy doby neposilňuje dôveru v profesiu, neráta sa s ňou potom v prvom slede. Akceptuje sa skôr ako doplňujúca a expertízna činnosť. Tým psychológovia (i psychológia) oslabujú vlastnú prestíž, ba neraz i strácajú svoje inštitucionálne pozície.

Uvedené môžeme ilustrovať napr. na situácií a vývoji v našom poradenstve — v systémoch výchovného poradenstva v rezorte Ministerstiev školstva ČSR a SSR (pedagogicko-psychologické poradne) a Ministerstiev práce a sociálnych vecí ČSR a SSR (manželské a predmanželské poradne), ktoré dnes — najmä zásluhou agility psychológov — patria medzi najvybudovanejšie, najväčšie a najpočetnejšie inštitúcie, kde sa uplatňujú psychológovia a majú tam spravidla i dominantné postavenie. S uvedeným kontrastuje však situácia v zabezpečovaní teoretickej i praktickej základnej i špecializovanej prípravy psychológov pre uvedené oblasti poradenských služieb.

V študijných programoch psychológov pregraduálna špecializácia z poradenskej psychológie je často najslabšia, minimalisticky dotovaná. Do istej miery je to ľahkomyselný postoj k pracovným príležitostiam — profesionálnym perspektívam psychológov a ich budúcnosti v poradenstve.

V rámci prípravy psychológov o niektorých špecializovaných oblastiach poradenstva možno doslovne iba načrtnúť základnú orientáciu o ich problémoch, programoch a metódach práce. Tak napr. je ťažko pochopiteľnou anomáliou, že poradenstvo, resp. psychologické poradenstvo v partnerskom — heterosexuálnom vývine (vrátane prípravy pre kvalifikovanú činnosť v predmanželskom, manželskom, rodičovskom a rodinnom poradenstve) sa doteraz nemohlo presadiť ako samostatný titul v učebných plánoch psychológie, i keď v ČSSR v každom kraji a okrese už funguje systém takýchto poradní a pracujú v nich desiatky psychológov.

To isté možno konštatovať i o poradenstve v profesionálnom vývine (pri voľbe povolania v priebehu profesionálneho vývinu — kariéry). Vieme, že práca je jedným z najdôležitejších socializačných činiteľov, predovšetkým prácou sa jedinci zaraďujú do spoločenstva dospelých, prácou sa formuje

individualita každej osobnosti. Preto poradenstvo v profesionálnom vývine sa považuje za spoločensky prioritnú úlohu. Tento typ poradenstva od počiatku moderného poradenského hnutia bol a je v centre pozornosti, a predsa psychológovia sa mu u nás vyhýbajú. I v učebných plánoch štúdia psychológie niet preň seriózneho priestoru. Na škodu veci — i psychológie a psychológov, ktorí sa tu ľahko vzdávajú svojich odborných kompetencií i pracovných príležitostí. V poslednom čase aj z úst našich politických predstaviteľov sa upozorňuje, že kľúčom k hlavným problémom našej epochy je cielavedomý rozvoj skutočného socialistického a tvorivého vzťahu k práci a povolaniu v priebehu celého života. Súčasný stav teórie profesionálneho vývinu a poradenská prax vo svete nám poskytuje množstvo podnetov, ako prekonať určitú ľahostajnosť i stagnáciu záujmu psychológov o tento typ poradenských služieb.

Nedostatok systematickosti v základnej príprave a odbornej orientácii psychológov počas riadneho štúdia na uvedené a ďalšie oblasti poradenstva nijako nemožno nahradiť marginálnymi komentármi k problémom poradenstva v iných prednáškach, ale ani odkazmi na postgraduálne štúdium. Najmä keď do základného programu teoretickej a praktickej prípravy sú v nadsadenom čase zaradené také predmety, ktoré by mali mať miesto v postgraduálnom vzdelávaní, i také, ktoré sú vlastne v našich podmienkach iba druhotnou špecializáciou, ktorou by svojim spôsobom mal prejsť každý psychológ, či už pracuje v pracovnej, klinickej, poradenskej, školskej, pedagogickej či inej psychológii.

Ide tu teda o otázky dôležité pre uplatnenie sa a stabilizáciu profesionálnych možností psychológov u nás a nebolo by správne, ak by sme sa pri nich z času načas nepristavili, nevyjadrili svoje stanoviská na inovácie a v nových podmienkach i na riešenia.

Jozef Koščo

STUDIA PSYCHOLOGICA roč. 24 č. 2/82

OBSAH

Predhovor

HALMIOVÁ, O., POTAŠOVÁ, A.: Význam kategórie styku vo výskumoch niektorých poznávacích procesov

BANDŽEJOVÁ, M.: Výskum rýchlosti reagovania z hľadiska niektorých časových a priestorových charakteristík podnetu

ŠÍPOŠ, I.: Odpovedové časy na farby a ich názvy pri použití ručného a hlasového kľúča

FICKOVÁ, E., DANIEL, J.: Vzťah medzi výkonom a aktiváciou organizmu operátorov v záťažovom experimente

ÁROCHOVÁ, O.: Vzťahy medzi rôznymi úrovňami pamätového spracovania informácií u detí

MARKUŠ, A.: Dve rôzne imaginačné inštrukcie a pravdepodobnosť reprodukcie slova

ŠTUKOVSKÝ, R., PALÁT, M. SEDLÁKOVÁ, A.: Štýly škálovania u starších

MULLET, E.: Úloha kontextu v klinickom využití informačných prvkov

STANČÁK, A.: Samovražedné typy podľa MMPÍ

- pravidelne organizovať stretnutia na celoslovenskej úrovni aspoň raz v roku;
- vychádzajúc z progresívnych písomných a ústnych diskusných príspevkov k medzirezortnej spolupráci zaradiť ich do programu rokovaní Komisie vlády SSR pre výchovné poradenstvo;
- dobudovať okresné zariadenia podľa Vyhlášky MŠ SSR č. 99/1980 Zb.;
- upraviť platové poriadky a včleniť odborných pracovníkov pedagogicko-psychologických poradní do výhodnejšej platovej úpravy;
- vyriešiť otázku cestovného pre klientov pedagogicko-psychologických poradní, ako je to v zdravotníctve;
- vypracovať normy pre odbornú činnosť pracovníkov poradní a v súvislosti s tým nároky na priestorové, materiálno-technické zabezpečenie, štruktúru a počet pracovníkov poradní;
- zabudovať do poradenského systému v rezorte školstva aj starostlivosť o vysokoškolskú mládež;
- pokračovať vo výcviku skupinových foriem práce pre pracovníkov diagnostických a výchovných ústavov;
- pokračovať v usporadúvaní odborno-metodických seminárov pre pracovníkov diagnostických a výchovných ústavov.

Jana Antalová

VALNÉ ZHROMAŽDENIA DELEGÁTOV NÁRODNÝCH PSYCHOLOGICKÝCH SPOLOČNOSTÍ V LIPSKU (9.—11. júl 1980)

Výkonný výbor Medzinárodnej únie vedeckej psychológie (IUPS) naplánoval dve zhromaždenia. Na obidvoch stretnutiach bolo prítomných 63 hlasujúcich zástupcov. Delegáti reprezentovali 33 rôznych krajín a boli medzi nimi aj 14 členovia Výkonného výboru (Executive Committee):

Austrália:	+R. W. Russell F. D. Naylor R. Taft
Belgicko:	+J. Nuttin G. d'Ydewalle
Brazília:	A. Agatti A. M. Ginsberg
Bulharsko:	G. Pirvov
Kanada:	+D. Belanger A. U. Paivio E. Tulving
Kolumbia:	R. Ardila
Kuba:	+J. Guevara E. G. Puig

Československo:	D. Kováč S. Fraňková
Dánsko:	P. Foltved H. Weltzer
NSR:	+K. Pawlik R. Amthauer E. Roth
Fínsko:	M. Takala T. Jarviletho
Francúzsko:	+P. Fraise C. Bonnet G. de Montmollin
NDR:	+F. Klix A. Kossakowski M. Vorweg
Maďarsko:	L. Bartha J. Ungárne Komoly
India:	A. S. Patel
Írsko:	J. McLoone
Izrael:	Y. Amir
Japonsko:	H. Azuma H. Minami
Mexiko:	+R. Diaz-Guerrero M. Cicero
Holandsko:	Ch. J. de Wolf

Ďalej predstavitelia krajín: Nový Zéland, Filipíny, Poľsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko, Švajčiarsko, ZSSR, Anglicko, USA, Venezuela, Čína, Nigéria. (Křížikom sú označené mená členov Výkonného výboru).

Prvé zasadnutie: 9. júla 1980 od 14.00 do 17.00 h

1. Stretnutie zvolal prezident Artur Summerfield. Zúčastnil sa na ňom plný počet 61 hlasujúcich členov z 32 členských spoločností.
2. Minutáž predchádzajúceho stretnutia roku 1976 v Paríži vo Francúzsku zhromaždenie schválilo tak, ako bolo pôvodne naplánovaná.

3. Správa prezidenta

Prezident Summerfield privítal reprezentantov národných spoločností a stručne komentoval hlavné body programu oboch zasadnutí. Zdôraznil, že body programu možno rozšíriť, ak rozšírenie schváli dvojtretinová väčšina hlasujúcich reprezentantov zúčastnených spoločností. Poďakoval psychologickéj spoločnosti NDR za mimoriadnu prácu, vynaloženú pri zorganizovaní XXII. medzinárodného kongresu.

4. Voľba nových členov

Čínska psychologická spoločnosť bola jednohlasne prijatá ako 44-tý člen únie. Oficiálne boli privítaní obidvaja zástupcovia Čínskej psychologickej spoločnosti.

5. Správa generálneho tajomníka

Stručný prehľad činností v roku 1979 odovzdali prítomným už pred začatím zasadnutia. Podstatnú časť finančných výdavkov kancelárie generálneho tajomníka kryje Hogg Foundation of Mental Health. Rozpočet je väčšinou zafinancovaný cestami z poverenia Medzinárodnej únie. Generálny tajomník W. Holtzman tiež hovoril o pokračujúcej korešpondencii s psychológmi a krajinami, ktoré ešte nie sú členmi únie. Členovia únie schválili korešpondenčným hlasovaním Medzinárodné združenie medzikultúrnej psychológie s počtom šiestich členov. Zdôraznil, že všetci šiesti pridružení členovia majú svojich zástupcov aj na zasadnutí. Po W. Holtzmanovi vystúpil jeho zástupca K. Pawlik, ktorý hovoril o nedávno vydanom International Directory of Psychology (Medzinárodný psychologický katalóg). Rozdal niekoľko jeho kópií a zoznámil prítomných s plánom jeho distribúcie. Vydavateľ — North Holland Pbs. poskytol 25 kópií únii IUPS zadarmo a ďalších 35 kópií s 25% znížením ceny. Ak niektoré národné organizácie preberú distribúciu vo svojich krajinách, získajú od vydavateľa ďalšie výhody. Výkonný výbor odsúhlasil distribúciu podľa nasledovného plánu: Každému členovi únie jednu kópiu zadarmo — t. j. 44 kópií, jednu bezplatnú kópiu členom Výkonného výboru (starému aj novému výboru), spolu asi 20 kópií, jednu bezplatnú kópiu vydavateľom Jacobsovi a Duijkerovi. Dvanásť bezplatných kópií, ktoré W. Holtzman a K. Pawlik priniesli do Lipska, rozdájú predstaviteľom socialistických krajín.

6. Správa o hospodárení

D. Belanger rozdal konečnú správu o hospodárení za rok 1979 prítomným členom ešte pred začiatkom zasadnutia. Zdôraznil aj hlavné zdroje, ktoré finančne podporili úniu. Je to 1. Pravidelná podpora UNESCO získaná prostredníctvom Medzinárodného výboru Spoločenských vied, do ktorého únia patrí. Roku 1979 bola táto suma o niečo zvýšená a predstavuje 16 995 dolárov. 2. Ďalším zdrojom sú špeciálne projekty financované najčastejšie UNESCO. 34 000 dolárov priniesol v uplynulom roku projekt na výskum psychologických faktorov, ovplyvňujúcich a vyvolávajúcich zmeny v úlohe a statusu ženy. 3. Ročné príspevky členských spoločností — roku 1979 spolu 14 512 dolárov. Hlavné výdavky spoločnosti predstavuje vydávanie časopisu International Journal of Psychology — 8689 dolárov, ďalej výskumné aktivity mimo zvonku financovaných výskumných plánov (4200 dol.), administratívne výdavky 4360 dolárov, príspevky na cestovné výdavky spojené s ročným stretávaním Výkonného výboru (7799 dol.). D. Belanger zdôraznil, že únia má teraz celkove rezervu približne 40 000 dolárov. Tento základ je potrebné udržať. Treba rátať s tým, že v budúcnosti sa zvýšia poplatky členských štátov.

7. Správa Výkonného výboru

Generálny tajomník oboznámil prítomných s hlavnými akciami Výkonného výboru. Patrili sem najmä vzťahy k Medzinárodnému výboru spoločenských vied a k Medzinárodnému výboru vedeckých združení. Konštatoval, že IUPS je spolu s ďalšími medzinárodnými organizáciami členom Medzinárodného výboru sociálnych vied. Jednotlivé zväzy financuje UNESCO prostredníctvom Medzinárodného výboru. UNESCO prejde počnúc rokom 1981 na trojročné finančné plánovanie. Predpokladá sa, že základné financovanie zväzov sa postupne zníži, kým financovanie výskumných plánov, o ktoré má UNESCO záujem, sa postupne bude zvyšovať. Pokračuje sa aj v úsilí zlepšiť vzťahy IUPS k Medzinárodnému výboru vedeckých združení (ICSU). IUPS by sa chcela stať členom tohto výboru.

8. Správa výboru pre publikovanie a komunikáciu

M. Rosenzweig postavil nového vydavateľa časopisu *International Journal of Psychology* — G. d'Ydewalle. Poukázal na to, že North-Holland Pbs., dovtedajší vydavateľ, mal snahu rozšíriť časopis a vydávať aj ďalšie monografie dotované úniou. Základný problém distribúcie časopisu súvisí s výmenou valút medzi socialistickými krajinami a vydavateľom. Vyvíja sa preto nový plán na rozširovanie časopisu v socialistických krajinách. Tretie vydanie adresára *International Directory of Psychologists* vyšlo roku 1980. Toto rozsiahle dielo, ktoré vzniklo pod vedením profesorov E. Jacobsona a G. Reinerta, obsahuje bibliografické informácie o psychológoch v členských krajinách okrem USA. Existujú už plány na 4. vydanie tohto adresára roku 1985. Výbor nadviaže kontakty s národnými spoločnosťami pri jeho príprave. Za uplynulé štyri roky sa únia zúčastnila na príprave dvoch nových časopisov v angličtine, ktoré majú sumarizovať najnovšie publikácie v iných jazykoch. Je to *German Journal of Psychology* a *French Language Psychology*. Únia privíta v tomto smere aj iné návrhy na časopisy, ktoré by mohli v budúcnosti vychádzať.

9. Správa komisie pre výskum a špeciálne projekty

D. Belanger vo svojej správe uviedol, že v uplynulom období sa v IUPS riešili štyri výskumné projekty. 1. Pozícia a status žien, finančne podporovaný UNESCOM v sume 34 000 dolárov. 2. Niekoľko menších projektov a konferencií k problematike vývinu dieťaťa v rôznych častiach sveta. 3. Projekt na podporu medzinárodne riešenej problematiky kvality prostredia a prispôsobovania sa správania človeka k nej. 4. Pokračujúci projekt zaoberajúci sa periodickým vydávaním adresára psychológov. Generálny tajomník W. Holtzman potom stručne popísal nový projekt zaoberajúci sa pozíciou a statusom žien. K tomuto projektu zvolali na jar roku 1979 plánovaciu konferenciu, na ktorej sa zúčastnili reprezentanti Francúzska, Tunisu, Spojených štátov a Mexika. Odvtedy sa zozbierali základné dáta od niekoľkotisíc respondentov a zrealizovali sa primárne analýzy. Prvotné výstupy z týchto výsledkov predložili na špeciálnom sympóziu v Lipsku. Do konca roku 1980 má byť hotová záverečná správa, čím sa ukončí prvá dvojročná fáza tohto výskumného projektu. Výkonný výbor súhlasil s pokračovaním a poveril generálneho tajomníka a pokladníka, aby hľadali

ďalšie fondy na jeho podporu. W. Holtzman ďalej uviedol, že v mnohých krajinách sa s veľkým zaujatím riešia výskumné projekty problematiky vývinu dieťaťa. V septembri 1979 sa uskutočnilo najväčšie podujatie na túto tému v Austine, Texase, USA pod patronátom UNESCO, IUPS a Hogg Foundation for Mental Health. Medzi účastníkmi bolo 25 významných odborníkov na túto problematiku z celého sveta, väčšinou prirodzene psychológovia.

10. Voľba prezidenta a dvoch zástupcov

Podľa štatútu únie a podľa procedurálnych zákonov generálny tajomník vopred rozdal návrhy delegátov. Navrhnutí boli títo kandidáti:

Prezident Rogelio Diaz-Guerrero (Mexiko), Friedhard Klix (NDR).

Zástupcovia: Simon Biesheuvel (Južná Afrika), Friedhard Klix (NDR), A. S. Patel (India), Mark Rosenzweig (USA), Arthur Summerfield (Veľká Británia), Tadeusz Tomaszewski (Poľsko).

Druhé zasadnutie: 14.00—18.00 h 11. júla 1980

Hlasovacie právo priznali 63 delegátom. Tesne pred voľbami prezidenta jeden z navrhnutých na funkciu prezidenta sa vzdal svojej kandidatúry v prospech F. Klixu. Friedhard Klix bol jednomyselne zvolený za prezidenta Medzinárodnej únie psychologických vied. Mark Rosenzweig a Tadeusz Tomaszewski boli zvolení za jeho dvoch zástupcov. Za členov Výkonného výboru boli zvolení: Azuma, Diaz-Guerrero, Ydewalle, Lomov, Montmollin, Summerfield, Taft, Takala. V ďalších voľbách zvolili ešte dvoch doplňujúcich členov: Durojaiye a Sinha.

Poďakovanie a uznanie členom, odchádzajúcim do dôchodku

Od založenia únie roku 1951 boli jeho členmi a členmi Výkonného výboru traja významní psychológovia, pre ktorých bol kongres v Lipsku posledným, pretože odchádzali do dôchodku. Boli to Paul Fraisse, Joseph Nuttin, Roger Russell. Ich práca bola vysoko ocenená a vyznamenaná označením Executive Committee Members Emeritus.

Prijatá rezolúcia

Na kongrese bola jednomyselne prijatá rezolúcia Za neobmedzený pohyb vedcov.

Plánovanie ďalšieho kongresu

XXIV. kongres IUPS je naplánovaný na rok 1988. Zhromaždeniu predložili viaceré atraktívnych návrhov na miesto konania tohto kongresu. Nakoniec zhromaždenie prijalo pozvanie Austrálskej psychologickej spoločnosti na zorganizovanie zjazdu v Sydney.

Založenie zvláštneho Fondu Wilhelma Wundta

Na základe návrhu profesora Manfreda Vorwerga z NDR zhromaždenie súhlasilo so založením Fondu Wilhelma Wundta. Myšlienka založiť tento fond vznikla na Medzinárodnom sympóziu dejín psychológie v Lipsku v novembri 1979. Účelom fondu je podporovať výskum v oblasti histórie psychológie a realizovať vedeckú výmenu so snahou zachovať Wundtovo dedičstvo. Finančnú podporu pre tento fond prisľúbila vláda NDR s výhradou, že odme-

ňované budú národné a medzinárodné vedecké spoločnosti a nie jednotlivci a komerčné spoločnosti. Vopred sa určilo, že bude vytvorený medzinárodný výbor, ktorý bude riadiť Univerzita Karla Marxa v Lipsku; zároveň bude posudzovať návrhy a robiť odporúčania na výskumnú prácu, financovanú týmto fondom.

Plány pre XXIII. kongres v Mexiko City v roku 1984

Diaz-Guerrero a Cicero podali stručnú správu o prípravách tohto kongresu. Ako dátum konania bol navrhnutý posledný týždeň v auguste alebo prvý týždeň v septembri. Americká psychologická spoločnosť sa stretne v Toronte 23.—28. augusta 1984, a preto by bol vhodnejší septembrový termín.

Predbežná správa z XXII. kongresu v Lipsku

Friedhard Klix, prezident kongresu, vyhlásil, že na kongrese sa zúčastnilo okolo 4000 psychológov z 57 krajín. Všetky odborné i spoločenské akcie kongresu sa tešili veľkému záujmu účastníkov. V najbližšej budúcnosti budú vydané závery kongresu. Zhromaždenie vyjadrilo úprimné poďakovanie F. Klixovi, prezidentovi kongresu, J. Rückertovi, tajomníkovi kongresu, M. Vorwergovi, predsedovi organizačnej komisie, H. Sydowovi, predsedovi programovej komisie a A. Kossakowskému, predsedovi Psychologickej spoločnosti NDR za mimoriadnu prácu, ktorú vynaložili pri organizácii kongresu.

Voľby nových členov

Na požiadanie Francúzskej psychologickej spoločnosti sa zrevidovali postupy pri voľbách nových členov IUPS. Zmeny sa týkajú najmä zabezpečenia úplnej informácie o uchádzajúcom sa členovi. Generálny tajomník pošle hlasujúcim IUPS vopred podrobnú informáciu o novom žiadateľovi. Títo prediskutujú žiadosť vo svojich spoločnostiach a pripomienky pošlú Výkonnému výboru. Na základe týchto pripomienok prediskutuje Výkonný výbor na svojom zasadnutí žiadosť a zrealizuje korešpondenčné voľby.

Čas a miesto nasledujúceho zhromaždenia IUPS

Reprezentant Medzinárodného združenia aplikovanej psychológie G. Randall pozval zhromaždenie (zastupujúcich členov krajín, združených v IUPS), aby svoje nasledujúce stretnutie realizovali zároveň s XX. medzinárodným kongresom aplikovanej psychológie v Edinburghu v Škótsku, ktoré sa uskutoční 25.—31. júla 1982. Zhromaždenie prijalo toto pozvanie, ako aj všeobecnú zásadu organizovania stretnutí vždy spolu s Medzinárodným kongresom aplikovanej psychológie, ktorý sa uskutočňuje každé štyri roky. Väčšina programu stretnutia roku 1982 bude venovaná všeobecnej diskusii. Hlavné, body a voľba funkcionárov sa budú prerokúvať na stretnutí, ktoré sa uskutoční zároveň s Medzinárodným psychologickým kongresom.

Z Bulletinu IUPS preložila D. Brečková

VII. ANOTÁCIE

ANOTÁCIE VYDANÝCH TITULOV V N. P. PSYCHODIAGNOSTIKA

PARDEL Tomáš:

Marxizmus a rozvoj psychologického myslenia
312 strán, Kčs 41.—

Zborník zostavil prof. Pardel z najvýznamnejších prác psychologov (Jaroševského, Leontieva, Ananieva, Smirnova, Lomova), týkajúcich sa aktuálnych tendencií sovietskej psychológie s dôrazom na marxisticky orientovanú psychologickú teóriu.

HLAVSA Jaroslav, JURČOVÁ Marta:

Psychologické metódy zisťovania tvorivosti
264 strán, Kčs 22.—

Publikácia pojednáva o metodikách a kritériách posudzovania tvorivosti; o vývoji a konštrukcii konkrétnych testov tvorivosti. Ide o pôvodné dielo, prinášajúce nové podnety z niekoľkoročnej výskumnej praxe v tejto oblasti.

ŘÍČAN Pavel:

Úvod do psychometrie (v českom jazyku)
192 strán, Kčs 30.—

Kniha zoznamuje čitateľov s metodologickými základmi merania duševných vlastností a stavov pomocou diagnostických metód. Je určená všetkým odborníkom, ktorí používajú vo svojej práci psychologické a didaktické testy alebo výsledky psychologických vyšetrení.

BŘICHÁČEK Václav:

Úvod do psychologického škálování
(v českom jazyku)
322 strán, Kčs 30.—

Publikácia obsahuje prehľad o základných škálovacích metódach používaných v psychológii. Súčasne načrtáva aj viaceré nové prístupy k psychologickému škálovaniu — ako jednej z foriem kvantifikácie psychických procesov, obzvlášť tých, ktoré sa nemôžu stať predmetom fyzikálneho merania.

MARŠÁLOVÁ Libuša:

Metodologické základy psychologického výskumu
230 strán, Kčs 25.—

Publikácia predstavuje úvod k problematike vedeckovýskumnej práce v oblasti psychológie. Slúži na oboznámenie sa so základnými pojmami v oblasti psychologickéj metodológie s dôrazom na problémy správnej voľby marxistickej metodologickej platformy vo výskumnej praxi.

V první části práce se autorka zabývá koncepčními východisky problému osobnostní struktury. Shledává je nejprve v období, kdy se teprve vytvářely podněty k vědě o osobnosti, dále v době, kdy již probíhala specifikace psychologie osobnosti a posléze v jejím současném již poměrně rozvinutém stadiu.

Jádro práce představuje druhá část, věnovaná teoreticko-metodologickým přístupům k otázkám osobnostní struktury v psychologii 20. století. Autorka jich rozlišuje pět, totiž přístupy strukturující osobnost horizontálně (včetně horizontálně etážového modelu Platonova), přístupy strukturující osobnost vertikálně (teorie vrstev osobnosti v širším i užším smyslu), přístupy užívající rysového hlediska (s autorčinou původní diferenciací trojího rysového modelu osobnosti), přístupy strukturující osobnost situačně (situacionalistický model a některé stránky modelu Lewinova) a modely užívající transpersonální strukturace (zejména interakcionistický).

V třetí části se probírá speciální problematika různých modelů osobnostní struktury a uvažuje se o perspektívách i nejbližších úkolech v okruhu uvedeného tématu.

Kniha Kolaříkové je první domácí text, který přináší ucelenější informaci o způsobech řešení otázek vnitřní stavby osobnosti v psychologii 20. století. -ja-

Lev Semjonovič Vygotskij:

PSYCHOLOGIE UMĚNÍ

Odeon, Praha 1981, 522 stran, Kčs 40.—

Vygotského monografie, napsaná ve 20. letech, si klade za cíl odhalit analýzou uměleckého díla zákon, který leží v jeho základech, psychologický mechanismus, jehož prostřednictvím dílo působí. Úvodem se autor vyrovnává s působícími názory. Kriticky posuzuje lessingovskou a potěbňovskou koncepci umění jako poznání, jejíž nepochopení psychologie formy v uměleckém díle poznamenalo jednostranným intelektualismem. Formální škole vytýká Vygotskij naopak nepochopení psychologického významu materiálu, jehož důsledkem je stejně jednostranný senzualismus, zvláště nápadný v myšlence tzv. „ozvláštnění“. Pro psychoanalýzu je umění jen jakýmsi protijedem, chránícím lidstvo před zvrácenostmi; nedokáže nicméně vyložit jeho pozitivní význam pro naši psychiku a jeho sociální rolu.

V dalších kapitolách Vygotskij analyzuje estetickou reakci na příkladu bájky, povídky a tragedie. Na základě této analýzy dochází k zjištění, že každé umělecké dílo vyvolává navzájem protichůdné řady citů, vytváří mezi nimi krátké spojení a tím umožňuje jejich vybití.

České vydání Psychologie umění doplňuje Vygotského raná práce Shakespearova tragedie o Hamletovi, princí dánském.

VÝBER Z EDIČNÝCH PLÁNŮ SLOVENSKÝCH VYDAVATELSTVÍ NA ROK 1982

Vyd. Osveta, Martin

Caregorodcev a kol.: Eticko-psychologické problémy medicíny

Vyd. Práca, Bratislava

Kita, L.: Psychológia pracovnej úrazovosti

Kolektív: Psychológia v riadení pracovných kolektívov a organizácií

Kolektív: Psychológia v práci vedúceho

Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava

Boroš, J.: Základy psychológie

Czako a kol.: Kapitoly zo všeobecnej psychológie — emócie

Lurija A.R.: Základy neuropsychológie